

266 ሚበዝተ

ዙተክለ ጽዮን (አለቃ)

ሐሜተ ክልኢቱ አገው
ዘኢፈርሀ ወልድ በልዐ በተከብቶ
ሥጋ ጥዑመ እንዘ የዐጹኖሳቶ ፤
ወፍሉጠ ሞት ኮነ ባሕቲቶ ዘበልዐ እስመ ይመውት
ባሕቲቶ ።

ትርጉም

የሁለቱ ወንድሞቼን አሜት
ያልፈራ ወልድ በሩን ዘግቶ
በመደበኛ ጣፋጭ ስጋን በላ ፤
በሞትም ልዩን ሆነ «ብቻውን የበላ ብቻውን ይሞታልና»

ምስጢር

የባልጀሮችን አሜት ያልፈራ ሰው ደጃፋን ዘግቶ ስጋን እንደ
ሚበላ ከሶስቱ አካላት አንዱ አካል ወልድ ከአብና ከመንፈስ
ቅዱስ በቦታ ሳይለይ በተለየ አካሉ የማርያምን ስጋ ለበሰ ፤ በድን
ግልናም ተወለደ ። « ብቻውን የበላ ብቻውን ይሞታል » እንዲ
ሉም ወልድ በለበሰው ስጋ ሲሞት ፤ አብና መንፈስ ቅዱስ ስጋን
ባለመልበሳቸው በሞት አልተሳተፉትም (እንደ ወልድ አልሞቱም)
በማለት ባለቅኔው የወልድን ሰው መሆንና መሞት ያስገነዝባሉ ።

267 ግእዝ ጉባኤ ቃና

በካፋ ኢትርሳዕ ዘተዋነይነ ክልኤነ ፤
እንዘ አበ ኦብርሃም አንተ ወብእሲተ ኦብርሃም አነ ።

ትርጉም

በካፋ ! ሁለታችን የተጫወትነውን አትርሳ ፤
አንተ የኦብርሃም አባት (ታራ) ስትሆን እኔም የኦብርሃም
ሚስት (ሳራ) ስሆን ።

ምስጢር

ሁለት ጓዶች ሲጨዋውቱ ቆይተው ሲሰነባቡ አንዱ ለሁለ
ተኛው «ያን የተባባልነውን እንዳትረሳ» ይለዋል ። በዚህም አንጻር
አጼ በካፋ በልጅነታቸው ከአንድ ጓደኛቸው ጋር በትምህርት ቤት
ሲማሩና አፍአ ወጥተው (ተቀምጠው) ሳሉ «እኔ ብነግስ አንተንም
ሾሜና ሸልሜ አልቅገለሁ» የሚል የልጅነት ተምኔታዊ ተስፋ ለዚህ
ጓደኛቸው ሰጥተው ነበር ። አጼ በካፋ በምኞታቸው መሰረት ለመን
ግስት በቁ ። ያም ተማሪ ምሁር ሆኖ ወደ ንጉሱ (አጼ በካፋ) ቀርቦ
ያን በአፍአ የተጨዋውቱትን የልጅነታቸውን ነገር በዚህ ቅኔ አማ
ካይነት አስታውሳቸው እና ያሉትን ፈፀሙለት ይባላል ።

268 ዋዜማ

ዙነይሉ (ዙመተሉ)

ጽዮን ኢየሐምር
መሰግላዊ አጽሎን እንተ ያሰግድ አእባነ ፤
ሶበ ሰትየ በቀርነ ኢሎፍሊ መግተኪ ወይነ
ልብሰ ከዊናቱ አምላክ እስመ ኅደን ፍጡነ ፤
ወእንዘ ለሕዝቡ ይብሉሙ መድኅኒት አነ
መድኅኒተ ለርእሱ ኢኮነ ።

ትርጉም

ዕዮን ድንጋዮችን
የሚያሰግድ የጠንቋይ ወገን/አጽሎን አያውቅም ፤
መአትሽ/ወይንን በኢሎፍሊ/ዋንጫ በጠጣ ጊዜ

ልብስ/እምላክ መሆኑን ፈጥኖ ጥሏል።
ለወገኖቹም መድሀኒት ነኝ ሲላቸው
ለራሱ መድሀኒትን አልሆነምና።

ም ስ ጢ ር

ሀዘቡን የሚያሰግድ ጠንቋይ በወይን (ቢኖ) ሰክሮ ልብሱን ጥሎ ሲታይ፡ «አዋቂው ለራሱ አላወቀም ለሌሎቹ መድሃኒት ነኝ ሲል ራሱን አላዳነም» ይባላል። እንዲሁም በአንጻሩ ከድንጋይ የተሰራ የኢሎፍሊ ጣኦት አጽሎን ከታቦተ ፅዮን ላይ ወድቆ ሲሰባበር እምላክ አለመሆኑ ተገለጠ ማለት በቅኔው ተመስጥሯል።

ታ ሪ ክ

ዳጎን (አጽሎን) በፍልስጥኤም፣ በሶርያና በመስጴጦምያ አገሮች ከሚመለከቱ ጣኦቶች አንዱ ነበረ። ይህ ጣኦት ልዩ መልክ ያለው ሆኖ ከወገቡ በላይ ያለው የአካሉ ቅርፅ ሰው፣ ከወገቡ በታች አሳ ይመስል ነበር።

በዘመነ መሳፍንት መጨረሻ ላይ ፍልስጥኤማውያን (ኢሎ ፍላውያን) እስራኤላውያንን በጦርነት አሸንፈው የእግዚአብሔርን ታቦት ፅዮንን በዳጎን ቤት ቢያኖሯት የጣኦቱ ምስል ወቆድ ተሰበረ ይባላል (መላ . 16 ፣ 21—30)።

269 መወደስ

«ተክለ ጽኑን (አለቃ)

በሰሜሪ ቃሉ ለሳውል ቢጻ ኤርምያስ
ሠለስተ አክራመ ኢነትገ አንብዕነ፣
ለዝኒ ብካይ ሀገረ ሳውል ኢኮነ
ነግዶ ወፈላሴ ፤
እስመ ሰብአ ቤቱ ለብካይ ንሕነ ፤

ቀዳሚ ኅብ ለመድነ

በላዕለ ትካዝ ትካዝ ወበላዕለ ኅዘን ኅዘነ ።
ሶበሂ ተዘከርና ለደብረ ሊባኖስ እምነ
ሀየ ውስተ አፍላጋ ነበርነ ወበከይነ ፤
እስመ ማየ ዕድሜነ ኅልቀ ከመ ንዘረው ዙልነ
መንፈቅነ በምዕራብ ወበውስተ ምሥራቅ መንፈቅነ ።

ት ር ጉ ም

የኤርምያስ ጓደኛ የሆነ የሳውልን (የዳውሎስን) ቃል በመስማት ሶስት ዘመን እንባችን አልንደለም (አላቋረጠም)፤ ለዚህም ልቅሶ/የዳውሎስ አገር እንግዳና ፈላሻን አልሆንም፤

የልቅሶ ቤተ ሰበች ነንና ፤
በትካዜ ላይ ትካዜን

በአዘንም ላይ አዘንን ቀድሞ ከለመድን ዘንድ ።
እናታችን/ ደብረሊባኖስንም በአሰብናት ጊዜ
በዚያ በወንዞች ተቀመጥንና አለቀስን ፤
እኩላችን በምእራብ እኩላችንም በምስራቅ ሁላችን
እንድንበተን ውሃ/እድሜያችን አልቋልና ።

ም ስ ጢ ር

አለቃ ተክለ ፅዮን በሃይማኖት ምክንያት እየተከሰሱ ተጉላል ተዋል ። በሁዋላም ከነጓደኞቻቸው ከኢትዮጵያ ውጭ ተሰደው ሄደዋል። ቅዱስ ጳውሎስ «ሶስት አመት ሙሉ እንባየ አላቋረጠም» እንዳለ አለቃ ተክለ ፅዮንም በኢትዮጵያ ሳሉ በሃይማኖት ምክንያት እየተከሰሱ የተጉላሉትን መጉላላትና ያዘነትን አዘን ያነቡትንም እንባ አስታውሰው በውጭ አገር ሳሉ በደብረ ሊባኖስ ትዝታ መመሰጣቸውን በቅኔያቸው ምስጢር ቀርፀዋል ። በተጨማሪም ውሃ ወርዶ ወርዶ እንደሚያልቅ እድሜያቸው በስደትና በስቃይ ማለቁን ቤተሰብም አሳዳሪውን እንደሚለምደውና እንደሚደረገው ፣ እርሳቸውም በአገራቸው የለመዱትን መከራና ስቃይ በውጭም አገር የማይሰቀቁት መሆናቸውን በማመልከት ቅኔያቸውን አመስጥረዋል ።

270 መወደስ

ለሙኑ ሐላዩ እግዚአብሔር
ተድላ ዓለግት ዓለመ እምድጎረ ፈጠረ ለነ?
እኮኑ ገድግዎ ወመንንዎ ይብለን
ወቦኑ ለእንስሳት
ዘክረ ለሊሁ ወሐላዩ ብን ?
ቅድመ ኢሳይያስ ነቢይን
ውስተ አእምሮ አማን አምጣን እንስሳት ይጌይሱን ።
ዓለምሂ ለእመ ተርፈ ኢያገዝነን
አምጣን ገሳር ወቅጥቃጤ ፍናተ ሰናክራም ዓለምን ፤
ወመፍትው እግዚእ ዓለመ ከመ ያገድገን
አምጣን ለሊሁ መቅድመ ዙሉ ዓለምን ወርስትን ።

ትርጉም

እግዚአብሄር ለማን አሰበ ?
የአለምን ደስታ/ አለም ለእኛ ከፈጠረ በሁዋላ
«ተውትና ናቂት ይለናልና»
በእውኑ (በእውነቱ) ለእንስሶች
አስታወሰና አሰበን ?
በነቢያችን ኢሳይያስ ፊት
በእውነተኛ እውቀት እንስሶች ይበልጡናልና ።
አለምም ቢቀር አያሳዝንንም
የሰናክራም መንገድ/አለግችን አሳርና ቅጥቅጣት ነውና ፤
ጌታም አለምን ያስተወን ዘንድ ተገቢ ነው
ጣርሱው ከሁሉ በፊት አለግችንና ርስታችን ነውና» ።

ምስጢር

«እንዳያማህ ጥራው ፣ እንዳይበላ ግፋው» እንደሚባለው አንዳ
ንድ ሰው ሙሉ ተስፋ ከሰጠ በሁዋላ ወደሁዋላ ይላል (የሰጠውን ተስፋ
ሳይፈፀም ይቀራል) ። እንዲሁም እግዚአብሄር ይህን አለም ለሰዎች
መጠቀሚያ አድርጎ ከፈጠረ በሁዋላ ሰዎች አለሙን እንዲተውት ያዝ
ዛል ። ነቢዩ ኢሳይያስ «አሁን ጋጡን አወቀ ፣ ላምም የጌታውን ቤት
አወቀ ፣ እስራኤል ግን አላወቁኝም ፣ አልተረዱኝም» እንዳለ በተፈ
ጥሮው ከእንስሳት የበለጠ ሰው በእንቢተኛነቱ ከእንስሳት ስላንሰ
እግዚአብሄር አለሙን ለእንስሶች ብቻ መጠቀሚያ ሊያደርገው አሰ
በን ? በማለት ደራሲው ራሳቸውን ጠይቀዋል ። በተጨማሪም ከተ
ባያማ እርሻ ተባይ የሌለበት እርሻ እንደሚመረጥ ይህ ብዙ ችግር
ያለበት አለም ቢቀር የማያልፍ አለምና ርስታችን ራሱ አምላካችን
ስለሆነ በርሱ እንኖራለን በማለት ባለቅኔው እምነታቸውን በቅኔያ
ቸው ምስጢር ገልጠዋል ።

271 መወደስ

ዘደለሰ (መሪታ ፣ ዘዋሽራ)

መሥዋዕተ መድኅኒት ሰይፍ ለእመ ተሦዐ
በደሙ ሴዘወ ሕያዋን ወሙታን ፤
እስመ በደሙ አብጠለ ዘሞተ ይስሐቅ ሥልጣን
ድኅረ ልብሰ ሥጋ ወኮነ ከማን ፤
ንሕነሂ ዘኢሁሉን
ተዋሕዶተ በግብጽ ዘሥላሴሁ ኢርኢን ።
ሞተ ሰይፍሂ በርስተ ሥጋ ዘኢነጻርን ነጻርን ፤
ለቃል እንቲአሁ ለሥጋ አምጣን ኮነ ።
ወሥኑ ለሰይፍ ወርኅ ሰማያት ከደን
በሰማይ እስመ ፈጠረ ጽልመተ ወብርሃን ።

የመዳኛ መስዋእት/ ሰይፍ ቢሰዋ
 ህያዋንንና ሙታንን በደሙ አዳነ ፤
 ስጋ ከለበሰና እንደኛ ከሆነ በሁዋላ
 የይስሀቅ ሞት/ ስልጣንን በደሙ አጥፍቷል ፤
 የሌላን እኛም
 በግብፅ የሰሰትነቱ ምስጢር አንድነትን አላየንም ።
 በስጋ ርስት ግን ያላየነውን የሰይፍ ሞት አየን ፤
 ለቃል የሆነው ለስጋ ሆኗልና ።
 የሰይፍም ውበቱ የሰማዮች ጨረቃን ከደነ (አለበሰ) ፤
 ጨለማንና ብርሃንን በሰማይ ፈጥሯልና ።

አብርሃም ልጁን ይስሀቅን ለእግዚአብሔር ሊሰዋበት የቃጣው ሰይፍ ደም ተቀብቶ በመገኘቱ ይስሀቅ ከመሰዋት ዳነ ። ክርስቶስ ስጋን ለብሶ እንደእኛ ሰው እንደሆነ የአብርሃም ሰይፍ የሰማያዊ በግ አንገትን በይስሀቅ ፈንታ ቆረጠ ። የእግዚአብሔር ቃል ርስት (አምላክነት) የስጋ ገንዘብ እንደሆነ ይስሀቅ እንዳይሰዋ ከሰማይ ቃል ተሰማ። ብርሃንም ሰማይን እንደሚያደምቀው በአብርሃም ሰይፍ የታየ ደም በሰማይ ጨረቃ ታየ ማለት በቅኔው ተመስጥሮበታል ።

272 ሕንጻሃ

እንከ ቀራንዮ ሊይበጽሕ እግዚእነ ፤
 እስመ ቀራንዮ ምድረ ደም ኮነ ።

እንግዲህ ጌታችን ቀራንዮ አይደርስም ፤
 ቀራንዮ የደም ምድር ሆኗልና ።

ደመኛ ያለው ሰው ደም ወደፈሰሰበት ቦታ መሄድ ያስፈራ ዋል ፤ እንዲሁም ደሙ በቀራንዮ የፈሰሰ ክርስቶስ በዚያ እንደሞተ አለመቅረቱና ከሙቃብር መነሳቱ በቅኔው ተመስጥሯል ።

327 መወደስ

ጥጵይ (አለቃ)

ሞተ ፍጡራን ተምህረ ገቢረ ትሕትና
 እንቃዕዲያ አይርአይ ገጸ አረጋዊ በዐይኑ ፤
 ባሕቱ ይብላነ ውስተ ደብረ ዳሞ መካኑ ።
 እንበለ ውእቱ አረጋዊ
 ሥጋ ሰብእ ለቢሶ ዘሞአኒ መት
 ንንግር ወንዜት ፤
 ከመ ከመ ሊቱ ኤልያስ ለአረጋዊ መጠኑ ።
 ለሕያውኒ ገብረ ክርስቶስ ላእካነ ምስጢር ኮት
 ካህናተ ሰማይ ሕማማት መንበረ ሥጋሁ ዘየዐጥኑ ፤
 ወእምሐዋርያት ገድላት እለ ተአመኑ
 የሐንስ ዕጄ ሥጋ ዘረፈተ ውስተ ሕፅት ።

ቀና ብሎ የሸግገሌ ፈትን በአይት
 እንዳያይ የፍጡራን ሞት የትህትና ስራን ተግረ ፤
 ነገር ግን በደብረ ዳሞ ቦታው ውስጥ
 ያለዚያ አረጋዊ
 «የሰው ስጋ ለብሶ ያሸነፈኝ ግን ነው?» ይለናል ፤
 የአረጋዊ መጠኑ
 እንደ ሊቱ / ኤልያስ እንደሆነ እንናገርና እናወራ ዘንድ።
 ስጋ / መንበሩን (ዙፋኑን) የሚያጥኑ ህማሞች / የሰማይ ካህናትም ።

ለህያው አምላክ/ገብረ ክርስቶስ የምስጢር መላክተኞች ሆኑ።
ከታመኑ ከሀዋርያት / ገድሎችም
የሰጋ ትል / የሀንስ በጭኑ የተቀመጠ ነው።

ምስጢር

ትሁት የሆነ ልጅ የሰማግሌን ፊት ቀና ብሎ ማየት አይደፍርም። እንዲሁም የሰጋ ሞት የደብረ ዳሞ ገዳም አበምኔት የነበሩ አቡነ አረጋዊን አላገኛቸውም። ስለዚህም ዲያብሎስ «ሰጋ ለብሶ ያሸነፈኝ ይህ ማን ነው?» እንዳለ ሞትም ስጋ የለበሰውን ሁሉ ሲያሸንፍ አቡነ አረጋዊን አላሸነፈም፤ የደቀ መዝሙር መጠኑ እንደ መምህሩ መጠን እንደሆነ አቡነ አረጋዊ እንደ ነቢይ ኤልያስ በህይወት ይኖራሉ። የሰማይ ካህናትም የአምላክን ዙፋን እንደሚያጥኑ ሀግሞች የገብረ ክርስቶስን ስጋ በሉት። ከሀዋርያትም አንዱ የሀንስ በክርስቶስ አጠገብ እንደተቀመጠ ትል በገብረ ክርስቶስ አካል ላይ ተርመሰመሰ ይላሉ ባለቅኔው።

274 ግእዝ ጉባኤ ቃና

ትቤ አራት አቤርተ ግላም ማላኒ
መግጥዕ ወልድዮ ከመ ጸርኩክ ጸረኒ።

ትርጉም

የሚጠፋ አለም ባልቴት/አልጋ
«መግጥእ ልጄ! እንደተሸከምሁህ ተሸከመኝ» አለች።

ምስጢር

ጠራተኛ ባልቴት በእግሯ መሄድ ሲላናት የሚጠራትን ልጅዋን «ልጄ ሆይ እንግዲህ አዝዬ እንዳሳደግሁህ እዘለኝ እንጂ ምን ይደረጋል» ትለዋለች። እንደዚህም ሁሉ የባልቴቲቱ ምሳሌ አልጋን ሰላሳ ስምንት አመት የተኛባት በሽተኛ ድኖ ተሸከሟት ወደቤቱ መሄዱን የቅኔው ምስጢር ያስረዳል።

275 ዘአምላኪዮ

ውስተ ደብረ ምስጢር ታቦር እመ ትሬኢ ደመና
ኢይምሰልክ ሙሴ ዘይወርድ መና፤
ደመና ታቦር ፍለጥ አኮኑ እምደመና ደብርክ ሲና።

ትርጉም

በምስጢር ተራራ ታቦር ደመናን ብታይ
ሙሴ! መና የሚወርድ አይምሰልህ፤
ሲና ከተባለ ተራራህ ደመና የታቦር ደመና የተለየ ነውና።

ምስጢር

ቀድሞ በደብረ ሲና የታየው ደመና ለእነሙሴ የሰማይ መናን የሚያዘንብላቸው ሲሆን፡ በደብረ ታቦር በሙሴና በኤልያስ በሀዋርያትም ፊት የታየው ደመና «ይህ ልጄ ነውና እርሱን ስሙት» የሚል የወልድን ነገር የሚያሰማ በመሆኑ ባለቅኔው ሙሴን ደመና ባየ ቁጥር መና ይወርድልኛል እያለ የሚጓጓ አስመስለው ተቀኝተዋል።

276 ሥላሴ

ዘበተረ ጊዮርጊስ (እጫጌ)

በዘመን ቀዳማዊ
እመ ምግብ ሙሴ ወሚካኤል
አሠረ ቀዳሚ አቀጽለ ዘአረተሙ ሰኩና፤
ወኢያፍለጠሙ በካልእ ፍና፤
በምግብ ገብርኤልስ ክረምተ ቃሉ ደመና

ሰበ ዘበጠ ዝኖረ ዜና
መራት ጸገየ አምላካና
ወአምላክ ፈረየ ሰብእና

ትርጉም

በተደግ ዘመን
በሙሴና በሚካኤል ሹመት ጊዜ
የአሪታቸው ተረከዝ የመጀመሪያ ዱካን (ፍለጋን) አል
ቀረፀም፤

በሌላ መንገድም አለያቸውም፤
በገብርኤል ሹመት/የቃሉ ደመና ከረምት ግን
ዝናብ/ወረ በመታ (በጣል) ጊዜ
መራት አምላክነትን አበበ፤
አምላክም ሰው መሆንን አፈረ።

ምስጢር

ሙሴና ሚካኤል እስራኤልን እየመሩ በመገቡበት (በአስተዳደር-በት) ዘመን አንበሳ የእግሩ ርግጫ ዱካን (ፍለጋን) እንደሚያጠፋ የሙሴ ሁኔታ በሚካኤል፣ የሚካኤልም ሁኔታ በሙሴ አልተመለከተም ነበር። በገብርኤል ቃል ምግብና (ማገልገል) ጊዜ ግን በከረምት ደመና ጠል የረካ የመራት ተክል አበባን እንደሚያብብና ዝረቱም (ሰብሉ) እንደሚያፈራ ከመራት የተፈጠረው ሰው አምላክነትን፣ አምላክም ሰው መሆንን ተገናዘቡ (ገንዘብ አደረጉ) ግለት በቅኔው ተመስጥርበታል።

277 ሥላሴ

ዘእንገሩ ወርት ገይሉ (አለታ)

በቀለ ቀዳማዊ
በአፍላ አጥፍኦ እማእከሉሙ
አርፎ ምድር ወተማስ ክልኤት ዘተባእሉ በዜና፤

ወሞእዎ ዓዲ ለእኩይ ሕሊና፤
ሳዕለ አርፎ ምድር ተማስ እደሁ ከመ ኢያንሥእ በፍና
አእዳው ለተማስ እሰመ ኢኮና፤
ወአይዕቀብ አርፎ አእጋሪ ጊዜ ጽሙና
ኢሀለዎ ለተማስ ሰኩና።

ትርጉም

በወረ የተጣሉ
ሁለቱ ተማስና የምድር እባብ
የቀድሞ በቀልን (ቲምን) በመካከላቸው አጠፉ፤
ዳግመኛም «ከፋ አሳብን አሸነፉ»፤
በምድር እባብ ላይ ተማስ እጁን በመንገድ እንዳያነሳ
እጆቹ ለተማስ አልሆኑምና፤
እባብም እግሮችን በድካም ጊዜ እንዳይጠብቅ (እንዳይነድፍ)

ለተማስ ተረከዝ የለውምና።

ምስጢር

በመራት ተጣልተው የኖሩ ሁለት ሰዎች ሲታረቁ «አንተም በእገሌ ይዞታ የሚያገባህ የለም፤ አንተም ደግሞ ከእገሌ ይዞታ ምንም የለህ፤ ስለዚህ ቲም በቀላችሁን ተዉ» ይባላሉ። እንዲሁም አዳም የእባብን ራስ በበትር እንዲቀጠቅጥና እባብም ተረከዙን እንዲነድፈው በተደረገው መሰረት በሰውና በእባብ መካከል ያለው ቅራኔ በተማስ ሁኔታ ለእባብ ጠፋለት። ተማስ እባቡን በእጁ በትር እንዳይቀጠቅጠው እጆች የሉትም፤ እባብ ደግሞ እግሩን እንዳይነድፈው የተማስ እግሮቹ ተቆርጠዋል። ስለዚህ «ሲስት ይሰለቡ» እንዲሉ ባለመቻላቸው ብቻ ከአንገት በላይ ተማስና እባብ ተሰማሙ ግለት በቅኔው ምስጢር ተገልጧል።

278 መወደስ

አልቦ ለሰብእ እንተ ይፈድቶ
ህየንተ ሠናይ ሠናዩ እንበለ እኪት ወሙስና፤
ወምሳሌ ዝንቱ ነገር ከመ አይትርፍ በዜና
ድገረ ተከለሉ በብላህ ደመና
እስራኤል መገብተ ሲና
እስመ ሳዕለ ክርስቶስ መከሩ ህየንተ ዘበልዑ መና ።
ሠናዶትስ ለሠናዶን እመ በፍትሐ ጽድቅ ኮና
ላኤም ፍዳ ጸግሁ እምጸገበ ወይነ ቃና ።
ወለሳምናዊት ዘመን እመ ይበጽሕ መጠና
ፍቅር ቀጸላ ርእስ ተገደፈ በሰኩና ።

ትርጉም

ከክፋትና ከጥፋት በቀር ለሰው
በመልካም ፈንታ መልካምን የሚከፍለው (የሚመልስ
ለት) የለም፤
የዚህም ነገር ምሳሌ በወሬ እንዳይቀር
በብሩህ ደመና ከተጋረዱ በሁዋላ
የሲና መጋቢዎች እስራኤል
መና ስለበሉ ፈንታ በክርስቶስ ላይ መክረዋልና ።
መልካሞችስ ለመልካሞች በእውነት ፍርድ ቢሆኑ
ላም በድካሙ ብድራት (ፈንታ) የቃና ወይንን በጠገበ
ነበርና ።
የስምንተኛዋ ዘመንም ልኳ ቢደርስ
የራስ መሸፈኛ/ ፍቅር በእግር ተረከዝ ተጣለ ።

ምስጢር

የበጎ አድራጎት ብድራት በጎ አድራጎት ሲሆን «እህል ላበደረ
አፈር» እንዲሉ፤ የበጎ አድራጊው ክፍያ ክፍ ስራ ሆነ ። እስራኤል

እምላካቸው ደመና ጋርዶ የሰማይ መና እየመገበ ከጠላቶቻቸው
ጭቆና ቢያወጣቸው «በደጋ ቢሆን ነው እንጂ በበረሃ ቢሆን የሰ
ማይ መናን ማዝነብና የአለት ውሃን ማፍለቅ አይቻለውም ነበር»
አሉ ። በተጨማሪም መልካም ስራ ለሰራው ቢሆን፤ በብርድ ቀን
በትንፋሹ ያሟሟቀው እንስሳ ስለበጎ አድራጎቱ የወይን መጠጥ
ሊታደል (ሊጋበዝ) ይገባው ነበር ። ግን አልተደረገም ። ይህ ሁሉ
የሆነው የራስ ባርኔጣ በነፋስ እንደሚወድቅ፤ በስምንተኛው ሺህ
ፍቅር ቢጠፋ ነው በማለት ባለቅኔው ቅኔያቸውን አመስጥረዋል ።

279 ዋዜማ

መራጎተ ሞት አወፈቶ
ለፀሐይ ብሩህ እደ ኤርምያስ መድገን
ከመ ንስማዕ ውስተ መቃብሩ ድምፀ ኤልሳዕ ቀርን ።
ወበሳድሳይ ወርጎ ድገረ ፅንሰ የሐንስ ዐይን
ገበ አሐቲ ሀገር ገጸ ዕውራጎ
ተፈነወ ገብርኤል ብርሃን

ትርጉም

የኤልሳእ ነጋሪት ድምፅን
በመቃብር ውስጥ እንሰማ ዘንድ ለበራ
ፀሀይ/ የኤርምያስ እጅ እዳኝ የሞት መክፈቻዎችን ሰጠው።
ከየሀንስ ፅንሰ/ አይን በሁዋላም በስድስተኛው ወር
ወደአንዲት አገር/ የእውሮች ፊት
ገብርኤል/ ብርሃን ተላከ ።

ምስጢር

ለኤርምያስ መራሁትን (መክፈቻ ቁልፎችን) እንደሰጠው
እዳኝ ጌታ ለፀሀይ የሞትን መክፈቻ ሰጠው ማለት ፀሀይ የክርስ
ቶስን እርቃን ለመሸፈን ክርስቶስ በተሰቀለ ጊዜ ጨለመ ማለት

ነው ። ቅዱስ ገብርኤልም ኤልሳቤጥ በፀንሰች በስድስተኛው ወር ወደገሊላ ሄዶ ግርያምን «በድንግልና ትወልጃለሽ» ብሎ እንዳበሰ ራት ለንጊኖስ የተባለ አንድ አይና ወታደር የክርስቶስን ንግ በጦር ቢወጋው የደሙ ፍንጣቂ የነካው እውሩ አይኑ በራሉት ግለት በቅኔው ተመስጥሯል ።

280 ሥላሴ

ዘከብቱ (ዐታቤ ሰጎት)

መንግሥተ ሰማይ
 ገቤሁ ለኢጥርስ እንዘ ቅርብት
 ኢነጾረ ኢጥርስ ኪያሃ ተሥዕሎተ መልክእ ብርሃን
 እስከ ተፈጸመ በታቦር ግሕፀን ፤
 ከመሰ ኢንበል እመ ይቀርብ መካን
 ነጽሮ ቅሩብ ኢይሰአን ፤
 ቀራንብት ለዐይን እንዘ ቅሩባን
 ቀራንብተ ኢይኔጽር ዐይን ።

ትርጉም

መንግስተ ሰማይ
 ወደኢጥርስ የቀረበች ስትሆን
 የመልክ ብርሃን መሳል በታቦር ግሕፀን
 እስከ ተፈጸመ ድረስ ኢጥርስ አሷን አላየም ፤
 ቦታ ቢቀርብ ቅርብ ግየት
 አይሳንም እንዳንል ግን ፤
 ቅንድቦች ለአይን ቅርቦች ሲሆኑ
 ቅንድቦችን አይን አያይም ።

ሰዎች በፍቅር ቅርብት እንጂ በቦታ ቅርብት ሊጠያየቁና ሊተያ ያዩ አይችሉም ። እንዲሁም ቅዱስ ኢጥርስ የመንግስተ ሰማይ መካከ ፈቻ የተሰጠው ሲሆን ዝንን ከፍቶ ሊገባባት አልቻለም ። የአካል ቅርፅ በግህፀን እንደሚፈፀም ኢጥርስም የመንግስተ ሰማይ በር አርአያን በደብረ ታቦር አየ እንጂ ፤ በቦታ መቅረብ ግየት ከተቻለ አይኖች ቅንድቦችን ያዩ ነበር በግለት ቅኔው ተመስጥሯል ።

281 ሥላሴ

ዘገብረ ሥላሴ (መምህር)

አእላፍ የሐምዶም
 ለኪሩብ ካህን እንዘ ንጹሕ
 ከመ እምኔሁ ተወልዶ በሥጋ ተክለ ሃይማኖት መድኅን
 ለውኑቱ እስመ ይመስሎ በመልክእ ወሥን ።
 ወትእምርተ ዝንቱ ተረክበ በገብ ተክለ አብ ሕፃን
 እመንገል ፀጋም ወየግን ፤
 ወከመ ኪሩብ ቀሲስ በሊሐ ልሳን ፤
 ወመጠኑ ዘኪሩብ መጠን ።

ትርጉም

አዳኝ ተክለ ሃይማኖት
 በስጋ ከርሱ እንደተወለደ
 ጌፁህ ሲሆን ኪሩብ ካህንን ወገኖች ያመታል ፤
 በመልክና በደም ግባት እርሱን ይመስለዋል ።
 የዚህ ምልክትም በስተግራና በስተቀኝ በኩል
 በተክለ ሃይማኖት ህፃን ዘንድ ተገኝቷል ፤
 እንደ ኪሩብ ቁስም አንደበተ ርቱእ ነውና ፤
 ልኩም የኪሩብ ልክ ነውና ።

እንዳንድ ካህን ንፁህ ሆኖ ሳለ ወገኖቹ ካህናት « የእገሌ ልጅ የርሱ ዲቃላ ነው በመልኩም በደም ግባቱም ፣ በአነጋገሩም በቁመቱም ይመስለዋል ፤ ይህ ቀረህ አይባልም » እያሉ ያሙታል ። እንዲሁም ገድቃን የህጉ ምሳሌ የሆነውን ገድቅ ተክለ ሃይማኖትን መልአክ ሳይሆን እንደ መልአክ ያዩታል ። ምክንያቱም ኪሩብ እንደሚባለው መልአክ በግራና በቀኝ ክንፎች ስላሉትና እንደኪሩብም አመስጋኝ ስለሆነ ነው በማለት ባለቅኔው ያስረዳሉ ።

282 ሥላሴ

ዘመን ገዳጌ ኩሉ ፣
ወመንሥኤ ኩሉ ድገረ ድቀት ፤
ተዋልጦ ንዴት ወብዕል ባሕቱ እንዘ ይሬኢ በዐይን
ባዕል በብዝሃ መዝገቡ ዘአልቦ ወሰን
ትምክህተ ልቡና ኢይግበር ፣ ወበንዴቱ ምኑን
ነዳይ ኢይብኪ ወኢይገዝን ፤
አምጣነ ዘመን ያቴሕት ቤተ ብዑላን ፤
ወነዳየ ያነሥኢ ዘመን ።

ትርጉም

ሁሉን የሚጥል ዘመን ነው ፣
ከውድቀት በሁዋላም ሁሉን አንሽ ዘመን ነው ፤
ነገር ግን የችግርና የሀብት መለዋወጥን በአይን ሲያይ
ባለፀጋ ወሰን በሌለው ሳጥን ብዛት
የልቡና ትምክህትን አያድርግ ፣ በተናቀ ችግሩም
ድሃ አያልቅስ አይዘንም ፤
የባለፀጎች ቤትን ዘመን ያዋርዳልና ፣
ድሃንም ዘመን ያነሳልና ።

ሽማግሌች ሲመርቁ « ዘመን ይስጥልኝ » ይላሉ ። አዝር እትና እትክልት የማበብ ፣ የማፍራትና የመድረቅ ጊዜ እንዳላቸው ስለማትና ለጥፋትም ጊዜ አላቸው ። ስለዚህ ነው ባለቅኔው « የሚጥልም ፣ የሚያነሳም ዘመን ነው » ማለታቸው ። ማጣትና ማግኘት እንደዘበባች ሲፈራረቁ ስለሚኖሩ ፣ ባለፀጋው በሀብቱ ሊተማመንና ድሃውም በማጣቱ ተስፋ ሊቆርጥ አይገባውም ማለት በቅኔው ተመስጥሯል ።

283 መወድስ

ዘገይሌ (አለቃ)

ማየ የርዳኖስ ተስዕረ እማዕርገ ጣዕሙ ፤
እንዘ ቤተ ክብካብ የሐውር አምጣነ ሰክረ በወይን
ወምርዐተ ገብረ በዘለቀ ምርፋቅ ልሳን ፤
ወእንበለ መጠን ለእመ ሰክረ
ወድቀ በሳዕል ስድስቱ መሳብክት ዘአብን ፤
አእላፈ እስራኤል ጣዕማተ ወይን
አምጣነ በማይ ፈተነ ሕያወ ባሕርይ ጌዴዎን ።
ማይሂ ለእመ ሞተ ማእከለ መሳብክት ኩሉን
በወይን ገዲበሙ ቀበርዎ ጽሙዓን ፤
ወለፍትሐተ ማይ ሐረ ወይነ ቤተ ቃና ካህን
መዝሙረ ጣዕሙ ከመ ያንብቡ ሰብአ ቤተ ቃና መዘምራን።

ትርጉም

የየርዳኖስ ውሃ /ካህን ከጣሙ/ ማእረግ ተሻረ ፤
ወደ ሰርግ ቤት ሄዶ በጠጅ ሰክሯልና
በመቀመጫ አለቃ እንደበትም መዳራትን አድርጓልና ፤
ያለመጠንም ቢሰክር
በስድስቱ የድንጋይ ጋኖች ላይ ወድዳልና ፤

የእስራኤል ጦረኞች የወይን ጣዎችን
 እምላክ/ ጌዴዎን በውሃ ስለፈተነ ።
 ውሃም በሁላቸው ጋኖች መካከል ቢሞት
 የተጠሙ ሰዎች በወይን ጣጅ አጥበው ቀበሩት ፤
 የቃና ቤት ሰዎች /መዘምራንም መዝሙር/ ጣሙን
 ያነቡ ዘንድ የቃና ቤት ወይን/ካህን ለውሃ ፍታት ሄደ ።

ም ስ ጢ ር

በሰርግ ቤት ወይን ጠጥቶና ሰክሮ ሲዳራና በየድንጋዩ ላይ እየ
 ወደቀ የተገኘ ካህን ከሰልጣኑ ይሻራል ። እንዲሁም የካህኑ ምሳሌ
 በስድስቱ የድንጋይ ጋኖች የተሞላው ውሃ ወደ ወይንነት ስለተ
 ለወጠ የውሃነቱ ጣም ቀረ ። ጌዴዎን የተባለው የእስራኤል መስ
 ፍን የእስራኤልን ጦረኞች በየርዳናስ ውሃ እንደፈተናቸውና ንቁ
 ዎቹን በዚህ ፈተና ለማወቅ እንደቻለ ክርስቶስ የውሃን ጣም
 የወይን ጣም አደረገው ። የሞተውንም በድን በውሃና በቅጠል እን
 ደሚያጥቡት የጋት ውሃ ወደ ወይንነት ተለውጦላቸው የተጠሙ
 ሰዎች ጠጡት ።

ደብተራዎች ዳዊት እየደገሙ የሞተውን ሰው እንደሚፈቱት
 የቃና ሰርግ ቤት ሰዎችም ወይኑን ሲጠጡት ጣሙን አደነቁ ማለት
 በቅኔው ምስጢር ተገልጧል ።

284 መወድስ

እስፍንተ ቀተልኪ ወአቀተሱኪ
 ንግሥተ ኅጣውእ ቅንአት ወለተ ቃዩል ሕፃን
 ወፍገርተ ልሂቅ ኤሳው ዘሂባተ ርእሱ ተሰናን?
 አኮኑ ፈጠርኪ በአገጣሁ
 ጽልመተ ቅትለቱ ለዮሴፍ ብርሃን ፤
 ወእመ ሰምዑኪ ባዕዳን
 ዐቃቤ አዘቅት እንባሩ ለአስካለ ኤርምያስ ወይን ፤
 ግዲ ገበ ጸመው በሥርዐትኪ ክዱን

ከብረ ሀላዌሁ ሰማያዊት እንዘ ይትናገሩ አእባን ፤
 ኅጠተ መና ፍትሕ ሰፈርኪ በመስፈርተ አይሁድ ልሳን
 ተአስሮ አእዳው ለሆሳዕና ወተፈትሖ አእዳው ለበርባን ።

ት ር ኑ ም

የሀፃን /ቃዩል ልጅ የሆንሽ የሃጢአቶች ንግስት/ ቅንአት
 የራሱ ሽቦት ጠብ የሆነ የሽማግሌ /ኤሳውም እርሞኛ የሆንሽ
 ስንትን ገደልሽ ፤ አንችን አልገደሱሽም እንጂ ፤
 የዮሴፍ/ ብርሃን
 መገደል/ ጨለማን በወንድሞቹ ፈጥረሻልና ፤
 ባእዶችም ቢሰሙሽ
 ለኤርምያስ ወይን ፍሬ ምንጭ ጠባቂን አኑረዋልና (አስ
 ቀምጠዋልና) ፤
 ዳግመኛ ም በሽፍን ስርአትሽ ከደከሙ ዘንድ
 የሰማያዊት ኑሮውን ከብር ድንጋዮች ሲናገሩ ፤
 የእጆች መታሰር ለሆሳዕና የእጆች መፈታት ደግሞ ለበር
 ባን እንዲሆኑ
 የፍርድ /መና ቅንጣትን በአይሁድ መስፈሪያ አንደበት
 ሰፍረሻልና ።

ም ስ ጢ ር

እርሞኛዋ የበዛ ልጃገረድ እርሞኛዎችዋን ታጋድላለች ። እንዲ
 ሁም በሀጢአቶች ላይ የሰለጠነችና ጠበኛ ኤሳውን ያገበረችው
 (በወንድሙ በያእቆብ ላይ በጠላትነት እንዲነሳ ያደረገችው) የቃ
 የል ቅናት ብዙዎችን ስታጋድላቸው ትኖራለች ፤ እርሱዋን ግን
 ያሸነፋት የለም ። ቃዩል አቤልን ፤ ኤሳው ያእቆብን ፤ ዮሴፍንም ወን
 ድሞቹ እንዲበቀሉ አደረገች ።

ደግሞ ለወይን ፍሬ ጠባቂ እንደሚደረግለት ቅናት ኤርምያስን
 በኩስ አዘቅት ውስጥ አስጣለች ፤ ግሉዛን (የማይናገሩ የሴትና የወ
 ንድ ምልክት የሌላቸው) ፍጥረቶች ድንጋዮች እንኳ ለክርስቶስ ምስ

ጋና አቀረቡ ። ለእስራኤል የወረደ መና በመስፈሪያ እንደተሰፈረ የአይሁድ አንደበት ክርስቶስን ከግመስገን በቅናት ተከለከለ ። ቅናት መታሰርን ለክርስቶስ ፣ ከእስራት መረታትንም ለወንጀለኛው በርባን እንዲፈረድ አደረገች በግለት ባለቅኔው የቅናትን አስከፊ ገዕታ በቅኔያቸው ምስጢር አመልክተዋል ።

285 ዕዝል ዕጣን ሞገር

ዘድገቱ (አለታ)

ዘራዔ ንባብ ይሰመይ ተክለ ሃይማኖት መድኅን ፣ አምጣነ ኮኖሙ ቃለ ለበሃማን ወተከዕወ ዲበ ልብሱ ደመ ገጸ አቤል ወይን ፣ ወብዕለ ኪሩቤል ይሜንን እምነ ብዑላን ኪሩቤል ዘተለንታሆሙ ዐይን ፣ ተክለ አብ ለውሂበ ዐይን በውኑድ ምእመን ።

አሠረ ንጉሥ

መክሊተ ዕድሜ ተለቃሕ እምኤልያስ በመድሎተ ዕዝራ ሐፂን

ከመ ሕዝብከ ይሐሩ መንገለ ፀጋም ወይምን ምኒልክ ሳሙኤል አጋዜ ቀርን ፣

አምጣነ አንገሥቱ ሰሳኤል ፍሥሐ ዘመን ፣ ወቀተልቱ ለአጋግ ገዝን ።

ትርጉም

አዳኝ ተክለ ሃይማኖት ነገር አባካኝ ይባላል ፣ ለዲዳዎች ቃልን (ንግግርን) ሆኗቸዋልና በልብሱም ላይ የአቤል ፊት ወይን/ደም ፈሷልና ፣ ሁለንተናቸው አይን ከሆነ ከኪሩቤል/ ባለፀጎች ይልቅ አይንን ለመስጠት በጥቂት የታመነ ተክለ አብ የኪሩቤልን ሀብትም ንቋልና ።

ለሰሪ ንጉስ

ቀንድ (በልጣን) ያዥ ምኒልክ/ ሳሙኤል ፣ ሀዝብህ ወደ ግራና ወደ ተኝ እንዲሄዱ በእዝራ/ ብረት ሚዛን ከኤልያስ እድሜ /መክሊትን (ንገዘባን) ተበደር ፣ የዘመን ደስታ /ሳኤልን እንግስቸዋልና አጋግ/ አዘንንም ገድልቸዋልና ።

ምስጢር

ላገኘው ሁሉ የልቡን የሚያወራ ሰው ወሬኛ ይባላል ። በአንገሩም የድቅ ተክለ ሃይማኖት በተወለዱ በሰለተኛው ቀን በአምላካዊ ተአምራት ተናገሩ ፣ በሁዋላም ዲዳዎችን አናገሩ ። በልብሱም ላይ ሽቱ እንደሚርከረከፍበት ልብሳቸው እንደ አቤል ደም ተናገረ ። ባለፀጋም የሌላውን ባለፀጋ ሀብት እንደሚንቅበት ፣ ሁሉንተናቸው አይን ብቻ ከሆነ ከኪሩቤል ይልቅ ተክለ ሃይማኖት በሁለት አይናች ያዩዋቸውን የእውር አይናች አበሩ ግለት በቅኔው ተመስጥሯል ።

ከዚህም ሌላ አንድ ሰው ከሌላው ባለፀጋ በብረት ሚዛን የተመዘነ ወርቅ እንደሚበደርና ቤተሰቦቹን እንደሚያስተዳድር ፣ « ምኒልክ ከኤልያስ እድሜን በእዝራ ሚዛን ተበደር » ግለት እንደ ኤልያስና እንደ እዝራ ህያው ሆነኑ ኑር ፣ ግዛትም በነጋሪትህ ይስፋፋ ግለት ነው ። ሳሙኤልም አጋግን ገድሎ ሳኤልን እንዳነገሰው ፣ « አጼ ምኒልክ ፣ የዘነውን ሁሉ በዘመንህ ደስተኛ አደረግኸው » በግለት ባለቅኔው ለምኒልክ ዘመን መንግስት ያላቸውን አክብሮት በአድናቆት ገልጠዋል ።

286 ሥላሴ

ጠለጠጥኛ (አህ)

ምንት አገበረከ ተንፀለ ገዳም አንተ ቤተ አንበሳ ባዊአን ፣ ኢትሰምዕት ጥሕረቶ በአፍአን ፣

እስመ እምገቤየሰ ተጋንዮትከ ጠፍአ
አንበሳ በገይሉ እምድገረ ሞአ፤
ገድግሰ ዘለከ ብፅዕ
ጸንሖ ለእሳት ከዊንከ ብርዕ ።

ትርጉም

አንተ የገዳም (የዳር) ቀበሮ፤
ወደ አንበሳ ቤት ለመግባት ምን አስገደደህ? (አስደፈረህ?)
በውጭ አጭጭሁን አልሰግህምን?
አንበሳ በሀይሉ ካሸነፈ በሁዋላ
ከኔስ መለግመጥህ ጠፋ እኮ፤
እንግዲህ ወዲህስ ያለህን ምስጋና ተውና
ብር (ገለባ) ሆነህ እሳትን ቆየው ።

ምስጢር

ቀበሮው በአንበሳ ቤት ገብቶ ከተገኘ አንበሳው ይሰባብረዋል።
እንዲሁም ደቀ እስጢፋ በቀበሮው ሲመሰል አፂ እስከንድር የአን
በሳው ምሳሌ ሆነዋል ። ምክንያቱም ደቀ እስጢፋ የአፂ እስከንድር
ባለግልፍ ጓደኛ ሲሆን በንግስቲቱ ታምቷልና ። ከዚህም ሌላ እሳት
የበሳው ገለባ ድራሹ እንደሚጠፋም ደቀ እስጢፋ እምነቱን በግጥደሉ
የነፍስ ጉዳት ጭምር ይፈረድበታል ግለት በቅኔው ተመስጥሯል።

287 መወድስ

በዐጻደ ረኃብ ያንሶሱ እግረ ተዋርዶ
እምጣን ዳዊት አተወ መቅደሰ ውሳጢ ወእፍአ፤
ለአዕርጎ መሥዋዕት ጥዑም እንተ ለካህናት ተሠርዕ
ወሰሎሞን ጥቀ እንዘ ባዕል
እምአግብርተ ቤቱ ሰአለ መብልዕ፤
በአምሳለ ነዳይ አልጻዛር
እስመ ተወክፈ ረኃብ እምዘርዕ ዳዊት ዘመጽአ ።
ረኃብሂ ምውተ ነፍስ እመ በሥጋ ተንሥአ

ሰማዒ እዝነ ሕገን ነገረ ኒቆዲሞስ ኢያጽምዐ፤
በግዕት የርዳናስ ብእሲተ ለእመ ረኃብ ሃዕ
ሕገን እምድገረ ልሀቀ ውስተ ከርሠ እሙ እምጣን ገብአ።

ትርጉም

የመዋረድ እግር በራብ /ቦታ ይመላለሳል፤
ለካህናት የተሰራ ጣፋጭ መስዋዕትን ለማሳረግ
ዳዊት በውጭና በውስጥ መቅደስ ገብቷልና፤
ሰሎሞንም በጣም ባለፀጋ ሲሆን
ከቤቱ አገልጋዮች መብልን ለምድልና፤
በድሃ አልአዛር አምሳለ
ከዳዊት ዘር የመጣ ራብን ስለተቀበለ ።
የነፍስ ግች/ ራብም በስጋ ቢነሳ
ሰሚ የሀገን ጆር የኒቆዲሞስ ነገርን አላዳመጠም፤
የየርዳናስ በግ/ሴትን ራብ ቢሰዋ
ሀገን ካደገ በሁዋላ በእናቱ ሆድ ውስጥ ገብቷልና ።

ምስጢር

አንድ እረፍት የፈለገ ሰው በአትክልት መካከል እየተመላለሰ
ገፁህ አየር ተቀብሎ እቤቱ እንደሚገባ ሁሉ ውርደት በራብ ምክ
ያት ይመጣል ። ራብ ዳዊትን ለርሱ የማይገባውንና ለካህናት የሚገ
ባውን መስዋዕት እስከ መብላት አደረሰው ። በጣም የበለፀገ ሰሎሞ
ንን እንኳን ድንገተኛው ራብ ከቤቱ አገልጋዮች መብልን አስለመ
ነው ። ኒቆዲሞስ «ሀገን ካደገ በሁዋላ ወደእናቱ ሆድ ሊገባ አይች
ልም » ያለው ነገር ታበለና ራብ የጠናባት እናት ልጁን በላች
ግለት በቅኔው ተመስጥሯል ።

ታሪክ

ሰሎሞን አንበሳ ወደብ (መፀጻጃ ቤት) ወጥቶ ሲመለስ ሌላ
እርሱን ተመስሎ በዙፋኑ ስለተቀመጠበት የእልፍኝ አሽከሩ ከበር
መልሶት በገዛ ከተማው ሶስት ቀን ያህል ለምድል ይባላል ። ይህም

የሆነበት ምክንያት ከአለታቱ በአንዱ ቀን ሰሎሞን አንድ የራብው ድሃ ሲለምን አይቶ «ምንድን ነው?» ብሎ ጠየቀ ። ቤተሰቦቹም የተራብ ለማኝ ነው አሉት ። እርሱም «ራብ ምንድን ነው?» ብሎ ጠይቆ ነበርና እንዲቀምሰው እግዚአብሔር ይህን ችግር እንዲደርስበት አደረገ ተብሎ ይተረካል ።

288 መወደስ

በይነ ምንት ገፍሩ ነቢያተ ሕግ ?
አምጣን እምዓለም ተገጥኡ ድገረ ጸውው እግዚአ
እንዘ ይረድኦሙ ኤልሳዕ በነሣሊል ልሕዙት ዘመጽአ ።
ወይኤዝዝ ዮሴፍ መገብተ ቤቱ
ለአስተዳልዎ ሠናየ ጽዋዐ ፤
ወከመ ያሠኒ ቤተ መርዓ
ምስለ መሰንቆሁ ጻዊት እማእከሎሙ ተንሥአ ።
በዓሎሙሂ ትንቢተ ሕግ ለእመ ኮነ ርቱዕ
ኢገጥኡ ለተጠብሐ ላሕመ ወበግዐ ፤
ለተሳይጠ ላሕም ሄኖክ አምጣን እምገዳም ወዕለ
ወበይነ በግዑ ኢሳይያስ ቃለ ኢያውሥአ ።

ትርጉም

የህግ ነቢያት ስለምን አፈሩ ?
ገንቦን በመያዝ የመጣ ኤልሳእ እየረዳቸው
ጌታን ከጠሩ በሁዋላ ከአለም ታጥተዋልና ።
ዮሴፍም የቤቱን መጋቢዎች መልካም
መጠጫን ለማዘጋጀት ያዝዛል ፤
የሙሽራ ቤትንም ያሳምር ዘንድ
ጻዊት ከመሰንቆው ጋር ከመሃላቸው ተነሳ ።
በአላቸው/ የህግ ትንቢትም የተቃና ቢሆን
ለመታረድ በግና ላምን አላጡም ፤
ሄኖክ ላምን ለመግዛት ከገዳም (ከጫካ) መጥቷልና
ስለበጉም ኢሳይያስ ቃልን አልመለሰምና ።

ያላቅማቸው ጌታ ሰውን ለግብዣ የጠሩ ጋባዦች በተጠራው ፊት ቀርበው ለመጋበዝ ያፍሩና ውጭ ለውጭ ይላሉ ። ስለወልድ ወደዚህ አለም መምጣት ሲማልዱና ሲተነቡ የኖሩ ነቢያትም ወልድ ስጋን በለበሰበት ዘመን አልተገኙም በሞት ተለዩ ። ደግሞ በድግስ ቀን የደጋሹ ረዳት መጠጡን በገንቦ እንደሚያቀርብ ነቢይ ኤልሳእ ቅድስት ማርያምን በገንቦ መስሎ ተናገረ ። ሌላውም የጠላ መጠጫ እቃ ለማዘጋጀት ቤተሰቦቹን እንደሚያዝ እርሱዋ (ማርያም) በዮሴፍ ዕዋ ተመሰለች ። የሰርግ ቤትንም ለማድመቅ ከተ ጋባዦች መካከል አንዱ እንደሚነሳና በመሰንቆ እንደሚዘፍን በዳ ዊት መሰንቆም ድንግሊቱ ተመሰለች ። ደጋሾች ሀብት ያላቸው ከሆኑ ለድግሱ የሚታረድ በሬና በግ እንደሚገዙ ትንቢታዊ ምሳሌም ልዩ ልዩ በመሆኑ ፣ ክርስቶስ በኢሳይያስ ትንቢት በሚታረዱ በሬና በግ ተመሰለ ማለት በቅኔው ተመስጥሯል ።

289 ዕዝል ክብር ይእቲ

ሚካኤል ገዘንክ ለርትባን መጠነ ዓመታት አርብዓ ፤
ወበተአዝዞ ከረይዘ መቃብረ ሙሴ ገቡአ ።
ባዕልስ ይትፈሣኤ ሶበ ዜና ረታብ ሰምዐ ፤
ወመቃብረ ይከረ ለወርቁ እንዘ በድነ ቢጹ በአፍአ ።

ትርጉም

ሚካኤል ፤ ለተራቡ አርባ አመታት ያህል አዘንህ ፤
በመታዘዝም ድብቅ የሙሴ መቃብርን ቆፈርህ ።
ባለፀጋ ግን የራብን ወሬ በሰማ ጊዜ ይደሰታል ፤
የገደኛው በድንም በውጭ ሳለ ለወርቁ መቃብርን ይቆፍራል ።

ም ስ ጢ ር

ቅዱስ ሚካኤል እስራኤልን በሙሴ እግካይነት ከግብፅ አውጥቶ እየመራቸውና መናን እየመገባቸው አርባ ዘመን ሙሉ አብሯቸው እንደተጓዘ፣ እንዳንድ ርህራሴ ሰው ብዙ ጊዜ ራብተኞችን ሲያበላና ሲያጠጣ የሞተውንም ወሰንተኛ (የሌላ አገር ሰው) ሲቀብር ይኖራል ። ሌላው ጩካኝ ግን ዘመኑ የራብ ዘመን ሲሆንለት ብርን ለማፈስ ይደሰታል ። ደሃውም በራብ ሞቶ በድኑ በውጭ ወድቆ እያየ፣ የሞተውን ድሃ በመቅበር ፈንታ ወርቁን በመሬት ውስጥ ይቀብራል በማለት ባለቅኔው የባለፀጎችን ጭካኔ በቅኔያቸው ምስጢር አመልክተዋል ።

290 መወደስ

ገሠጽኮ ለዮናስ በቀስታሙ ባሕር ጎበ እዘርዐ ሰብከተ ጎጠተ ቃሉ ዘራዒ በምድረ ነነዌ ፀርከ በገራህተ እዝና ሰማዒ ፣ ወበቃለ ረታብ ተዛለፍኮ ለዘኢጎዘነ ኤልያስ ቀናኢ በእሳተ ረታብ እንዘ ያውዒ ዠሎ ገዳመ ቤተ አካዳብ ገፋዒ ፣ አኮኑ አምላክ ፍቅር ፣ እንዘ ነደ እሳት በላዒ ትቁርር ከመ ማይ ድንጋጌ ገጥአን ሶበ ትሬኢ ፣ ለገብርከኒ ዓለም በበትረ መከራ በቋዒ ተግሣጾ ውሉድ ትጌሥጾ ወኢትሬእዮ ከመ ጸላኢ ።

ት ር ጉ ም

በጠላትህ /ነነዌ ምድር ሰሚ ጀርዋ/ እርሻ የዘሪ ቃሉ ቅንጣት/ ሰብከትን ካልዘራ ዘንድ ዮናስን በዱላ /ባህር ቀጣኸው ፣ ገሬ የሆነ የአክላብ

ወገን /ጫካውን ሁሉ በእሳት /ራብ ሲያቃጥል ያላዘነ ቀናተኛ ኤልያስንም በቃል/ ራብ ዘለፍኸው ፣ የፍቅር አምላክ ፣ አቃጣይ የእሳት ነዲድ ስትሆን የሀጢአተኞችን ድንጋጤ ስታይ እንደውሃ ትቀዘቅዛለህና፣ አገልጋይህ/ አለምንም በጠቃሚ መከራ /በትር የልጆችን ቅጣት ትቀጣጥላለህ እንደጠላትም አታየውምና።

ም ስ ጢ ር

እርሻ እርሶ ዘር እንዲዘራ ያዘዘው አንደኛው ልጅ ትእዛዙን ሳይፈፅም ሲቀር አባቱ ተቆጥቶ በሽመል ይመታዋል ፣ ደግሞ በሬዎቹን ውሃ እንዲያጠጣቸው ያዘዘው ሌላው ልጅ የታዘዘውን ሳይፈፅም ሲቀርና እንኩቶም ሲያንኩት የጫካውን ሳር ሲያቃጥለው በቁጣ ቃል ይዘልፈዋል ።

እንዲሁም በአንጻሩ ዘር ያልዘራው ልጅ ምሳሌ የሆነው ነቢይ ዮናስ ነነዌን አልሰብክም በማለቱ በባህር ውስጥ እንዲሰጥምና በአሳ አንበሪ ሆኖ እንዲዋጥ አደረግኸው ። በሬዎችን ያላጠጣው ልጅ ምሳሌ የሆነውን ነቢይ ኤልያስንም እስራኤልን በራብ ስላንገበገባቸውና ስላላዘነላቸው እንደሀዘቡ እንዲራብና እንዲጠግ ምግቡን አስቀረሀበት የሚጠጣበትንም ምንጭ አደረቅሀበት ። በቁጣ የተናደደውን ያህል ልጆቹ ይቅርታ እየጠየቁ ሲቅለበለቡ በት አባት ከቁጣው እንደሚገርድ ፣ በሀጢአተኞች ድንጋጤ ጊዜ መአትሆን በምህረት ቁጣህን በትእዛዝት ትመልሳለህ ማለት በቅኔው ተመስጥሮበታል ።

291 ሥላሴ

ፍናዊነ ብዙታት በከመ ብዙታት አህጉሪነ ፣ ባሕቱ በጽዮን እመ ይከውን ጉባኤ

አሀገር ክልሎቹ ወፍናው ክልሌ ።
ወጊዜ ምሳሌ ለጸዮን ከመ ኢንሕሚ ጸዋ።
ኩሉ ይጸዋዕ ጊዜ ትንሣኤ ፤
ባሕቱ ይከውን በዝንጋዔ
ኢበላዔ ዘትካት በላዔ ።

ትርጉም

አገሮቻችን ብዙ እንደሆኑ
መንገዶቻችን ብዙዎች ናቸው ፤
ነገር ግን በፅዮን ስብሰባ ቢሆን
አገሮች ሁለት ናቸው ፤ መንገዶቻችንም ሁለት ናቸው ።
በፅዮን ምሳም ጊዜ ጠሪን እንዳናግ
ለትንሳኤ ጊዜ ሁሉ ይጠራል ፤
ነገር ግን በመርሳት የቀድሞ
ተራቢ በላተኛ ይሆናል ።

ምስጢር

በዚህ አለም አገሮችና መንገዶቻቸው ብዙዎች ናቸው ። ለወዲያኛው አለም (ለእለተ ምፅአት) ጉባኤ ግን ሰፊ ቦታና መንገድ የሉትም ቦታዎቹም መንግስተ ሰማይና ገሃነም ብቻ ናቸው ። መንገዶችም ህይወትና ሞት ብቻ ይሆናሉ ። የሞተው ሰው ሁሉ መንገድ መንገዱን ለመሄድ ቢነሳ የበላው እንዳልበላ ፤ ያልበላውም እንደበላ ይሆናል በማለት ፤ ቀድሞ በድሃና በሃብታም መካከል ይታይ የነበረው ልዩነት ከሞት በሁዋላ የሚስተካከል መሆኑን ባለቅኔው በቅኔያቸው ምስጢር ገልጠዋል ።

292 ሥላሴ

ሰሚዕን ኢይሰምዓ
ለመንግሥተ ሰማይ መዝሙር ዕንቁ
ዘአውታሪሃ ሕማም ወድገንገሃ ተገፍቶ ፤

እስመ ተድላ ሥጋ ለሥጋዩ ሞለ ።
ባሕቱ ዲጥሮስ ብእሴ ብዙግ ተበፅዖ
አፍቀረ ሞተ ዘይጸልለ ።
ወእንዝ ለድምፃ ዳውሎስ ያጸምዖ
ኢያእመረ ከመ ሰይፍ በልዖ ።

ትርጉም

አውታሯ መከራ
መቃኛዋም መገፋት የሆነ
መንግስተ ሰማይ/ የእንቁ መዝሙርን ሰምቼ አልሰማትም ።
የሰጋ ምችት ስጋዩን አሸንፎታልና ።
ነገር ግን ዲጥሮስ/ የብዙ ምስጋና ሰው
የሚጠላው ሞትን ወደደ ።
ዳውሎስም ድምፁን ሲሰማ
ሰይፍ እንደበላው አላወቀም ።

ምስጢር

አሳቡ ወደሌላ የተሰማራበት ሰው እያለ እንደሌለ ስለሚሆን ሌላው የሚጫወተውን ነገር ልብ አይለውም ። እንዲሁም የዚህ አለም ተድላና ደስታ ያሸነፈው አለማዊ መንግስተ ሰማይን ለመውረስ የሚያስችለውን ስራ ከመስራት ወደሁዋላ ይላል ። አሳቡ የተሰበሰበለት ሰው ግን ጓደኛው የሚነግረውን ከመጀመሪያ እስከመጨረሻ ልብ እንደሚል ፤ በመንግስተ ሰማይ ፍቅር የተነደፈ ዲጥሮስ በህይወት ናሮ ከመንግስተ ሰማይ ውጪ ከመሆን ስለርሷ መሞትን መረጠ ። እንዲሁም ዳውሎስ ስለርሷ (መንግስተ ሰማይ) በሰይፍ መቆረጡን ከመቆረጥ አልቆጠረውም ይላሉ ባለቅኔው ።

293 መወደስ

ዘደስታ (ማህር ጥሽሬ)

ኢወለጠ ብነ ጣዕመ ርገራኔክ
ምረረ ልሳን ወአፍ ሐሞት ዘትበልዎ፤
እስመ ለመረር ሐሞት ጣዕመ ቃልክ አጥፍአ
ምሕረትክ እምደገረ አዕበዮ ለዮሴፍ ተገፍዎ ።
ወእመ ግፍዕክ ይረድአ
ለጸላኢክ ቀናት ውስተ እደክ አግብአ ።
አሠነይከሂ ሕብረ ገጽክ በመጽሐተ አይሁድ ተጸፍዎ
ለክሂል ነውረ ዚእክ እመኒ አይከልእ፤
ወእምርእስከ ኢውገዝ ዘተቀባዕክ ተኩርዎ
ፀሐይ አምጣነ አልዎ እንዝ ለርእስከ ትትቀብዎ ።

ትርጉም

የምላስና የአፍ ምረት
የሆነ የበላሽው አሞት የርሀራሂህን ጣም አልለወጠብንም፤
ምህረትህ የሴፍ/ መገፋትን ክፍ ካደረገው በሁዋላ
መራራ አሞትን የቃልህ ጥፍጥና (ጣም) አጥፍቶታልና ።
ግፍህም ቢረጻው
ጠላትህ ችንካርን በእጅህ ጣለው ።
መቻል/ ነውርህን ምንም ባይከለክለው የፈትህን መልክ
በአይሁድ መስታወት/ ጥፊ መመታት አሳመርህ፤
የተቀባሽው ቅቤ/ መመታትም ከራስህ አልፈሰሰም
ራስህን ስትቀባው ፀሀይ የለምና ።

ምስጢር

በብዙው ወተት ጠብታ ውሃ ቢቀላቀልበት የወተቱን ጣም
ሊለውጠው አይችልም ። እንዲሁም ክርስቶስን አይሁድ መራራ
አሞትን ቢያጠጡትም «አባት! ይቅር በላቸው፤ በግያውቁት ይሰ

ራሱና» ብሎ ለሰቃዮች ይቅርታን በመለመን ለሰው መራራቱን
አልተወም፤ በደሉንም በይቅርታው ሸፈነው ። የግብፅ ንጉስም
ዮሴፍን ክፍ ክፍ እንዳደረገው እንዲሁም የክርስቶስ ይቅርታው
መገፋትን እንዲታገስ አደረገው ። መገፋትም ጠላትን በተገፈው
እጅ እንደሚጥለው፤ ክርስቶስም መገፋቱን መታገሱ እጆቹን በች
ንካር እንዲቸነክር አደረገው ።

ፈትንም በመስታወት ተመልክቶ መልክን እንደግሳመር የክ
ርስቶስም ፊቱ በአይሁድ እጅ ተፀፋ (በጥፊ ተመታ) ። የሰው ፈትም
ምንም በመስታወት ቢታይ ጥንቱን በተፈጥሮው ያለበት ሳካ (ጉድ
ለት) አይወገድም ። እንዲሁም ክርስቶስ ምንም በከሃዲው እጅ ቢጠ
ፈጠፍ ችሎታውን በብስጭት አልቀነሰውም ። ፀሀይን ደመና በጋ
ረደው ጊዜ ቅቤ የተቀባ ሰው ቅቤው ከራሱ አይፈሰበትም ። ክርስ
ቶስም በመስቀል ላይ ሳለ ራሱን በዘንግ ተመታ፤ ፀሀይም የክር
ስቶስን እርታትን ለመሸፈን ጨለመ በግለት ቅኔው ተመስጥሯል ።

294 ሕንጻሃ

ዘደስታ (አለቃ፣ ዘጋይንት)

የሐንስ መት ከግክ?
እስመ በሰግይ ወበምድር ሁሉክ ።

ትርጉም

የሀንስ እንደአንተ ያለ ግነው?
በሰግይና በምድር አለህና ።

ምስጢር

አንድ ሰው በዚህም በዚያም ስሉጥ (ሁለ ገብ) ሲሆን «እንደ
አንተ የተመቸው ግን አለ? በሁሉም አለህበት» ይባላል ። በአን
ዮሩም «ከሴቶች ከተወለዱ ለጆች የሀንስን የሚበልጠው የለም»

በተባለው መሰረት መጥምቁ የሆነን በክርስቶስ ምክንያት አንገቱን ተቆርጦ ፡ ራሱ በክንፍ ወደሰማይ ሲወጣ ከአንገቱ በታች በምድር ላይ ቀረ ማለት በቅኔው ተመስጥሯል ።

295 ዘአምላኪዮ

ፀሐይ ወወርሳ ነጻያን ሥጋ ተሰወኩ ሰበ ሞተ ብዑስ ክለንታ ለሄኖክ አምላኩ ፤ አምጣን አምዝኩ ልብሰሙ ወሲሳዮሙ እምዝኩ ።

ትርጉም

የሁለንተና (በሁሉም) ባለፀጋ/ የሄኖክ አምላኩ በሞተ ጊዜ ፀሀይና ጨረቃ/ የሰጋ ድሆች ታወኩ ፤ ልብሳቸው ከርሱ ነውና ምግባቸውም ከርሱው ነውና ።

ምስጢር

በልብስ ፡ በጉርስ የሚረዳቸው ባለፀጋ ሲሞት ድሆች በልቅ ሰው ይብላላሉ (ይተራመሳሉ) ። በአንጻሩም ክርስቶስ በመስቀል ተሰቅሎ ሲሞት ፀሀይ ጨለመ ፡ ጨረቃም ደም ሆነ ፤ ተፈጥሯቸውና ፍርርቃቸውም በርሱ ስልጣን መሆኑ ታወቀ ማለት በቅኔው ምስጢር ተገልጧል ።

296 ዋዜማ

ዘአይቼህ (መጋቢ ፡ ዘደብረ ወርቅ)

ኢተሐውር ማዕቀብ አልፋ በምክረ ረሲዓን ዕፀው ፡ አምጣን ለዕዝራ ሐሰውኮ ፤ ወለባሕር ዘእንበለ ጸብእ ፍኖተ ረሰይኮ ፤

እስከነይቤ አጽፍከ ዘበአምሳል ንስር ፈነውኮ አይቴኑ ባቢሎን ኢያሪኮ ፤ ወአይቴኑ ዳንኤል ተሰውኮ ፤

ትርጉም

ማእቀብ አልፋ (ኤዎስጣጭዎስ) ፤ በዝንጉዎች እንጨቶች ምክር አትሄድም ፤ እዝራን አስ ተባብለኸዋልና ፤

ባህርንም ያለጠብ መንገድ አድርገኸዋልና ፤ በአሞራ አምሳል የላክኸው አጥፍህ ባቢሎን/ ኢያሪኮ ወዴት ነው? ዳንኤል/ መታወክስ ወዴት ነው? እስኪል ድረስ ።

ምስጢር

ብለህ ሰው በግብዞች እንደማይታተሙና ወደክፋ አድራጎት እንደማይሄድ ሁሉ ማእቀብ አልፋ የተባሉት አባ ኤዎስጣጭዎስ የእዝራ ሱቱኤልን ምሳሌ አላፀደቁለትም ።

እዝራ ሱቱኤል « እንጨቶች ተሰብስበው ባህርን በጦርነት ድል ነስተን ቦታውን እንውረሰውና ግዛታችንን እናስፋፋ ፤ የባህር ማእበሎችም በበኩላቸው ተሰበሰቡና የምድረ በጻ እንጨቶችን ነቃቅለን ቦታቸውን ለራሳችን እናስፋፋው ብለው በእንጨቶች መከሩባቸው ። እሳት በድንገት ተነስቶ እንጨቶቹን በላቸው ፤ የባህር ማእበሎችንም የአሸዋ ግድብ አስቀረቸው ። ስለዚህም የሁሉም ምክር ከንቱ ሆነ » ብሎ ነበርና አባ ኤዎስጣጭዎስ እንደ እንጨቶች የኢያሪኮን ባህር ማእበል ለማስለቀቅ ሳይፈልጉ በሰላም ተሻገሩ ።

ደግሞ ነቢይ እንባቆም « ባቢሎን ወዴት ነው? ዳንኤልስ ወዴት ነው? » ብሎ ቅዱስ ሚካኤልን እንደጠየቀው ሁሉ ፤ እንደ ንስር አሞራ ያከነፈፈ (በሁለት ወገን የተዘረጋ) የኤዎስጣጭዎስ

አፅፍ (ከቆዳ የተሰራ ካባ መሳይ ልብስ) ኢያሪኮን እንደሌለ እደ ረገው፡ መታወክን አጠፋ፤ በባህር መታወክ መስጠጥም አስቀረ በግለት ቅኔው ተመስጥሯል (እገ. 2፡13) ።

ታሪክ

እንባቆም የተባለው ነቢይ በኢየሩሳሌም ይሁዳ ለእህል አሜ ጀቸ ምሳቸውን ይዞ ሲሄድ፡ ሚካኤል የተባለው መልአክ «ይህን ምሳ በባቢሎን ላለው ለዳንኤል ውሰድ» አለው ። በዚህ ጊዜ «ባቢ ሎን ወዴት ነው? ዳንኤልን ወዴት ነው? እወስድለት ዘንድ» በግ ለት ጠየቀው ። ስለዚህ ሚካኤል በራሱ ጠጉር አንጠልጥሎ ወሰ ደውና ዳንኤል ወዳለበት ቦታ አደረሰው ። በዚያም ዳንኤል ምሳ ውን ተመግቦ ሲያበቃ ከተረፈው ምግብ ጋር መልሶ ወደመጣበት አድርሶታል (ዳን 12፡1-2 ። ድርሳነ ሚካኤል ግንቦት 12) ።

በክርስትና ግእቀበ እግዚእ (ግእቀበ አልፋ) በተፀውለ ስግ ችው ኤዎስጣጵዎስ የተባሉት ኢትዮጵያዊ የድቅ የክርስቶስ ሞአና የሰነ ሀይወት ልጅ ናቸው ። በትውልድ ስፍራቸው በሀግሴን ተምረው የቅዱሳት መፃሕፍት መምህር ለመሆን በቅተዋል ።

አባ ኤዎስጣጵዎስ የእናታቸው ታላቅ ወንድም አባ ዘካርያስ ከነበሩበት ገዳም ገብተው ስርአት ምንኩስናን ፈፀመዋል ። ዲቄናና ቅስና ተቀብለው ሲያገለግሉ በትምህርታቸውና በትሩፋታቸው የገ ዳሙ መነካሳት ያደገቋቸው ነበር። ስለቀዳሚት ሰንበትና ስለእ ሁድ ሰንበት እኩልነት አስተምረዋል ።

እኒህ የድቅ በኢትዮጵያ ስለሁለቱ ሰንበታት (ቅዳሜና እሁድ) አከባበር ከክርክ ስለተነሳ ወደ እስክንድርያው ፓትርያርክ ወደአባ ብንያሚን ሁለተኛ (1327-1338) ሄደዋል ። ከዚያም ወደ ኢየ ሩሳሌም ወርደው ቅዱሳት መካናትን ተሳልመው ወደ አርማንያ ጉዟቸውን ቀጥለዋል። የኢያሪኮ ባህር መርከበኞች እርሳቸውንና ደቀ መዝሙሮቻቸውን አናሻግርም ስላሉ የድቁ የለበሱትን አፅፍ በባ ሀሩ ላይ ዘርግተው ከነደቀ መዝሙሮቻቸው ተሳፈሩ ። ከመካከላ ችውም አንድ ደቀ መዝሙር ብቻ ሲሰጥም የቀሩት በደሀና ተሻግ ረው ወደ አርማንያ ገብተዋል ።

አባ ኤዎስጣጵዎስ በአርማንያው ሊቀ ጳጳሳት ፈቃድ በአር ማንያ የወንጌል ስራቸውን ቀጥለው በስብከታቸውና በሰሩት ተአ ምር አሀዛብን ወደ ክርስትና መልሰዋል ። እኒህ ኢትዮጵያዊ የድቅ በአርማንያ እንዳሉ አርፈው በክብር መቀበራቸው ተፀፋል (ሰንኩ መስከረም 18) ።

297 ሥላሴ

ዙተክላ ሃይግኖት (አቢቶ)

ክራማተ ዕሥራ
ሐሰወ ናን ነቢዩ ጊዜ፡
ወትትገፈታዕ በነድ በላሳ ማዕደ መወልጥ ነንዌ
ጽጽቀ ብሂሎቱ ለዮናስ ሕሳዌ ።
ከመ ትኩኑ አምላክ ባሕቱ ሀለወክሙ ሀላዌ
ዘይቤ ዕቤረ ወአረጋዌ
እስመ ኮነ ሥጋ አምላክ ማሕየዌ፡
ኢሐሰወ ነቢይነ አርዌ ።

ትርጉም

ሃያ ዘመንን
የጊዜ ነቢይ ናህ አበለ፡
የለዋዔ ማእድ ነንዌ በእሳት ትገለባበጣለች
የዮናስ የማለቱ እውነትም ውሸት ሆነ።
ነገር ግን ባልቴትንና ሽማግሌን አምላክ
ትሆኑ ዘንድ ሀልውና አላችሁ
ያለ ነቢያችን እውራ አላበለም፡
ሲጋ አዳኝ አምላክን ሆኗልና።

ም ስ ጢ ር

አምላክ የጥፋት ውሃን በመቶ ሃያ ዘመን እንደሚያዘንብ ለወዳጁ ለኖህ ነግሮት ነበር ። ኖህም ይህንን ለሀዘቡ አስረድቶ

ሳለ የጥፋቱ ውሃ መቶው ዘመን ሲሞላ ዘንቦ = ለሀዘቡ የተናገረው መቶ ሃያ ዘመን አልሆነም = ስለዚህ ናህ ሃያ ዘመንን አበለ ተብሏል ።

እንዲሁም ነቢይ ዮናስ «ታላቅ አገር ነንዌ እስከ ሶስት ቀን ድረስ በሰማይ እሳት ትገለባበጣለች » ብሎ ለከተማይቱ ሀዘብ ሰብኮ ነበር ። ግን ሀዘቡ ከእነንጉሱ ገሰሃ ገብተው ስለያሙና ስለፀ ለዩ የሰማይ እሳት በአየር ታይቶ ተመልሶላችዋል ፤ ስለዚህም ዮናስ አባይ መስሎ ተገኝቷል ። እባብ አልዋሽም ግለት ግን «እፀ በለስን ብትብሉ እምላክ ትሆናላችሁ» በግለት የተናገረው ከአዳምና ከሄዋን ዘር ከቅድስት ግርያም የተገኘ ስጋ በመለኮት ተዋህዶ እምላክ ሆነ መባሉ እንደሆነ ባለቅኔው ያስገነዝባሉ ።

298 መወደስ

በመስፈርተ ሰሎሞን ነሥአ ሥንቀ ኢተዐውቆ ገብረ መርጻዊ ዘሠምረ ሐዊረ ሥቃያት ፍናው ፤ እስመ በደዌ ተሰብረ ሥነ መልክኡ ግገው ፤ ዳንኤል ልቡናሁ እንዘ ለተሀውኮ አንበሳ ምጥው ። ወለሥጋሁ ፈትላ ሚላት ተክፈልዋ ሰረቅት ዕጂያት በመዳልው ። ገብሂ ተረክበ ትዕግሥተ ዕጂ ልብው የዋሃን እጸብላሁ እምለኩ በዕፀው ፤ ወእኮ ምኑን በገቢሆመ ለእዕይንቲሁ አበው ሐና ዘወለደቶ ሳሙኤል ሰቆቃው ።

ትርጉም

ሴታዮች/ መንገዶችን መሄድ የወደደ ገብረ መርአዊ ስንት /አለመታወቅን በሰሎሞን መስፈሪያ ወሰደ ፤ የመልኩ ውበት/ ብርሱ በደዌ (በሀግም) ተሰብሯልና ዳንኤል/ ልቡ

ለመታወክ/ አንበሳ የተሰጠ ሲሆን ። የሀር ፈትል /ስጋውንም ሌቦች /ትሎች በሚሳን ተካፈሏት ። የልበኛ/ ትል ትእግስትም ከተገኘ ዘንድ የዋሆች /ጣቶቹ በእንጨቶች አመለኩ ፤ ሀና የወለደችው ሳሙኤል ሰቆቃውም (ለቅሶም) በአባቶች/ አይኖች ዘንድ የተናቀ አይደለም ።

ም ስ ጢ ር

ሊሄድ የተዘጋጀ ደሃ መንገዶች ተበድሮ መስፈሪያ ሙሉ እህል ስንቁን ይዞ ይሄዳል ፤ እንዲሁም ገብረ ክርስቶስ የተባለው መናኝ ከአባቱ ቤት ምቹት ይልቅ ስለ ክርስቶስ መንግስት የስጋ መከራ መቀበልን ወደደ ።

ብርጭቆም በድንጋይ እንደሚሰበር የገብረ ክርስቶስ የወጣት ነቱ መልክ ውበት በደዌ ስጋ (በስጋ ደዌ) ተለወጠ ።

ነቢይ ዳንኤል በጉድጓድ ተጥሎ ለአንበሳ እንደተሰጠ የገብረ ክርስቶስም ልቡና በክርስቶስ ፍቅር በመነሳሳት ጨከነ ፤ ሌቦችም የልብስ ፈትልን ቀምተው እንደሚካፈሉት የደዌ ስጋ ትሎችም የገብረ ክርስቶስን ስጋ በሉት ።

የዋሆች ሰዎች በእንጨቶች እንዳመለኩ ትል ከተፈጠረ ዘንድ የገብረ ክርስቶስ ጣቶች እንደ እንጨቶች ደረቁ ተቆራረጡ ። መክና የኖረች ሀና የወለደችው ሳሙኤልም በእስራኤል ዘንድ የከበረ እንደ ሆነ የድንግል ግርያም እናት ሀና ያለቀሰችውን ልቅሶ የገብረ ክርስቶስ አይኖች አለቀሱ ግለት በቅኔው ተመስጥሯል ።

የሰሎሞንን መስፈሪያ ባለቅኔው የጠቀሱበት ምክንያትም ሰሎሞን በገዛ ቤተ መንግስቱ እንግዳ ሆኗል ስለሚባል ገብረ ክርስቶስ ከታ መመ በሁዋላ በቤተ ሰቦቹ ዘንድ አለመታወቁን ለማንፃፀር ነው ።

299 ዘአምላኪዮ

ይቤ ሐሊብ ብእሴ ብዙጎ ትካዜ
ጸም ጸላኤ ዜእየ ይመውት ማእዜ ፤
አምጣን ግዳፈ ኮንኩ ወኢተራድአኒ ጊዜ ።

ትርጉም

ወተት/ የብዙ ትካዜ ሰው
ጸም /የእኔ ጠላት መቼ ይሞታል? አለ ፤
የወደቅሁ ሆኛለሁና ጊዜም አልተራዳኝምና ።

ምስጢር

እዘን የበዛበት ሰው « ጠላቴ መቼ ይሞታል? እኔ መቼም ወደ
ቄአለሁ ፤ ጊዜም አልተራዳኝም» ይላል ። እንዲሁም በአቢይ ጸም
(በኩዳዴ) ወራት ወተት መመገብ አልተፈቀደም ፤ ስለዚህም በሰው
ሆድ አልገባም ይላሉ ባለቅኔው ።

300 መወደስ

ዞጵይ (አለቃ)

ሰብዓ አዝማኝ አርድእተ ብካይ
እምሕዝበ ዘመኑ የሕንስ ለሰብከተ ገዘን ጎረዮ ፤
ወማእከለ ገዘን ፍኖቱ ለእመ ጸምላ ብካየ
እምነ ሳምራዊት ዕለተ ዐርብ
ሰእለ ዐይነ ወንጌላዊ ከመ ይስተይ ማየ ፤
ሕዋሳቲሁ ሐዋርያት
እስመ ሀገረ ሞት ቦሎ ለተሣይጦ ሲሳየ ።

ተጋብሎሂ ገጸቲሁ ማእከለ አዕይንት ዝየ
ላዕለ ዕዕ ከመ ይስቅሉ ሕሊና ዘኢጊዮ ፤
ወውስተ መልክኡ መብልዕ ሐሞተ ምሳሌ ወደየ ፤
በሕለተ ወይን ትርጓሜሁ ሰትየ ስሙ እስመ አበዬ ።

ትርጉም

ሰባ ዘመኖች/ የልቅሶ ተማሮችን
የሀንስ ከዘመኑ ሀዝቦች ለሰብከት /እዘን መረጠ ፤
በእዘን መንገዱ መሃልም ልቅሶን ቢጠግ
ከሳምራዊት/ የአርብ ቀን
የወንጌላዊ የሀንስ አይን ይጠጣ ዘንድ ውሃን ለመን ፤
ሰውነቶቹ/ ሀዋርያት
ምግብን ለመግዛት ወደአገር ሞት ገብተዋልና።
ያልበደለ አሳብን በእንጨት ላይ ይሰቅሉ ዘንድ
ፊቶችም በአይኖች መካከል በዚህ ተሰበሰቡ ፤
በመልኩ/ ምግብም ውስጥ የምሳሌ ሀሞትን ጨመረ ፤
በወይን በትር/ ትርጓሜው ስሙን መጠጣት አምቢ ብሏልና።

ምስጢር

ክርስቶስ ለወንጌል ሰብከት ሰዓ ተማሪዎችን ከሕዝቡ መካ
ከል እንደመረጠ የሀንስ ወልደ ነጎድጓድ ከመላው ዘመኑ (ከእድ
ሜው) ሰባውን ዘመኖት በልቅሶ አሳለፋቸው ። ደግሞ ክርስቶስ በመ
ንገድ ተጠምቶ ከሳምራዊት ሴትዮ (ከሰማርያ ሴት) ውሃን እንደ
ለመን ፤ የየሀንስም አይኖች ከአርብ መከራ የተነሳ (ክርስቶስ
በእለተ አርብ የተቀበለውን ስቃይ እያስታወሰ) እያነሱ እንደ ውሃ
ሟሙ ። ክርስቶስም ውሃን ከሳምራዊት የለመነው ደቀ መዛሙርቱ
ምግብን ለመግዛት ወደመንደር በገቡ ጊዜ እንደሆነ ፤ የየሀንስም
ሰውነቶች ክርስቶስ ስጋውን በሀብስት አምሳያ ሰጥቶ መሞቱን በማ
ሰብ ደከሙ ።

አይሁድም ያልበደለ ክርስቶስን በእንጨት ላይ ለመስቀል በሀዘቡ መካከል እንደተሰበሰቡ የኖህንም ገዎች (ፊቶች) በአይኖቹ መካከል ተሰረገዱ ፣ አሳቡም ክርስቶስ ወደ ተሰቀለበት መስቀል ሆነ ይላሉ ባለቅኔው ።

በክርስቶስ መብል አሞት እንደ ጨመሩበትና እርሱም ትንሽ ቀምሶ እንደተወደው የኖህን መልክ የአሞት ምሳሌ ሆነ ፣ ፊቱ ጭፍግግ አለ ፣ ጠቆረ ፣ የሰሙም ትርጓሜ ደስታ ሲሆን በሰሙ ትርጓሜ መሰረት አልተደሰተም ማለት በቅኔው ተመስጥሮበታል ።

301 መወደስ

ዘውብሾት (ቱስ ገበዝ ፣ ዘብጥና)

እ ድንግል ካልአተ ምናሴ
ገብ የርዳናስ ወረደ ዐይንኪ ዘደወየ ፣
እስመ ሠረገላ ዘነድ ሠረገላሁ አርአየ
ዐይንኪ መልአክ ደመና ዘይቀድኅ ማየ ፣
ወእግርኪ ሐዋርያ ፣
ተወግሮተ እብን ይትወከፍ ትንቢተ ኤርምያስ ተነበየ ።
የሐንሰሃ ዐይነ ዲአኪ እምሐዋርያት ዐብየ ፣
እምግነ ይፈክር ብካያተ ሐዲስ ወብሉየ
ወታለ ዐጥዲ ዐይንኪ ዘምስለ እግዚአብሔር ፣
እስመ ያስተባረ በአምሳሉ ክረምተ ወሐንየ ።

ትርጉም

የምናሴ ሁለተኛይቱ ድንግል ሆይ !
የታመመ አይንሽ ወደ የርዳናስ ወረደ ፣
ውሃን የሚቀዳ የደመና መልአክ/ አይንሽ
የእሳት ሰረገላ የሆነ ሰረገላውን አሳይቷልና ፣
ሀዋርያ እግርሽም
በድንጋይ መወገርን ይቀበል ዘንድ የኤርምያስ ትንቢትን
ተንብቷልና ።

የአንቺ አይን የሀንሰም ከሀዋርያት ከፍ አለ ።
ብሉይንና ሀዲስ ልቅሶሞችን ይተረጎማልና ፣
የሀንስ አይንሽም ከጌታው ጋር ተስተካክለ ፣
ክረምትና በጋን በአምሳያው ያፈራረቃልና ።

ምስጢር

አንዲት ሴት ከጓደኛዋ ሙያ እንደምታጠና ድንግል ማርያም እንደ ምናሴ አለቀሰች ። እስራኤላዊ በሽተኛም ወደ የርዳናስ ውሃ እየወረደ እንደሚታጠብ የድንግሊቱ (ማርያም) አይን ውሃ ሆነ ። ሀዋርያም ሲሰብክ በድንጋይ እንደተወገረ የድንግልም እግር እንደ ኤርምያስ በድንጋይ ተወገረ (ተመታ) ።

የሀንሰም «ከሴቶች ልጆች ይበልጣል» እንደተባለ የቅድስት ማርያም አይንም ከሀዋርያት ይበልጥ አለቀሰ ። የሀንስ ብሉይንና ሀዲስን እንደ ተረጎመ የማርያም አይን በደረቀው እንባ ላይ አዲሱን እንባ አነባ ። አምላክም ክረምትንና በጋን እንደሚያፈራርቅ የማርያም አይን እንባውን እንደክረምት ዝናብ አሸንጎደታደው ፣ የወረደውንም እንባ እንደበጋ መሬት አደረቀው ማለት በቅኔው ተመስጥሮበታል ።

302 መወደስ

እፈርህ አንሰ ወእርዕድ
እምነ ኅምስቱ ግብራት እለ ሀለዉ ምስሌየ ፣
አሐዱ በሞት እንዘ ትወዕለ ነፍሱየ
ወካልእ እንዘ መቃብረ ትውርድ ሥጋየ
ወሣልስ ለአምላኪየ
እንዘ ቅድመ ገጹ እቀውም ደርዕዱ አባላትየ ፣
ወራብዕ ፍትሐ ነኅኔ እንዘ ትሰምዕ እዘንየ

ወገምስ መንገል ደይን እንዘ ይወሰዱኒ አፅራርየ፤
ወዝ ሱሉ ነገር እምደኩን ብየ
ከዊኖተ ማይ እምገየሰኒ በማሕፀነ እም ወላዲትየ ።

ትርጉም

ከእኔ ጋር ካሉት ከአምስቱ
ሰራዎች የተነሳ እፈራና እንቀጠቀጣለሁ፤
አንደኛው ነፍሴ በምት ስትወጣ ይሆናልና
ሁለተኛም ወደመቃብር ስጋየ ስትወርድ ይሆናልና
ሶስተኛም በአምላኬ ፈት
ሰቆም ሰውነቶቼ ይንቀጠቀጣሉና፤
አራተኛም የኩነኔ ፍርድን ጆርዩ ስትሰማ ነውና
አምስተኛው ወደ መከራ ጠላቶቼ ሲወስዱኝ ነውና፤
ይህም ሁሉ ነገር ከሚሆንብኝስ
በወለደኝኝ እናቴ ማህፀን ወሃ መሆን በተሻለኝ ነበር ።

ምስጢር

አንድ እንግዳ ሰው «ለአገሩ እንግዳ፣ ለሰው ባዳ» ሆኖ የሀገ-
ሩን ልማድና ጠባይ ሲጠይቅ፣ «በዚህ ብትሄድ ሽፍታ ይቀማ
ሃል በዚያም ብትሄድ ሌባ ያስፈራሃል» ሲሉት ይሸበራል ።

እንዲሁም ሀግንና ስርአትን ጠብቆ እንዲኖር የተፈጠረ ሰው
ሀገን ጥሶ፣ ትእዛዙን አፍርሶ፣ እንደስድ አደግ መረን ሲሄድ ከኖረ
እነዚህ ከአንድ እስከ አምስት የተገለጡት ነገሮች ከምት በሁዋላ
ያስገቡታል ። ስለዚህ እነዚህን ተዘክሮ (አስታውሶ) ከምት በፊት
ስህተትን በግንዛቤ አርም፣ በደልን በንስሃ እስተሰርዮ (አቃልሉ)
መቆየት ይገባዋል ። ይህ ካልሆነ ግን ለሰው ጥንቱን አለመፈጠር
ይሻለው ነበር ማለት በቅኔው ተገልጧል ።

303 ሥላሴ

ዘዘወልደ (አለቃ)

እርካ ኬቄ ሁንዱማ ጨብሲ
ሌንጫ ጎፍታኮ ኢጆሌ ሌንጫ፤
አሁንም የእውነት ግሩም አንበሳ የአንበሳ ኮርማ የቢያ
በክንድህ ሰበርኸው የሁሉን ሰማያ ።
ዱጉማ ጎፍታኮ ዱጉማ አሲ መና ኬቲ ገበያ
ሀራ ጉደቲ ፈርዳን ፋለያ
ማሎ ማሎ ጎፍታ ኪያ፤
መና ፈርዳ ፋደቲ አህያ ።

ትርጉም

አንበሳ የአንበሳ ልጅ
ጌታየ! ክንድህ ሁሉን ሰበረኝ፤
አሁንም የእውነት አስፈሪ አንበሳ የአገር የአንበሳ ኮርማ
(አንተ)
የሁሉን በትር በክንድህ ሰበርኸው ።
እውነት ጌታዬ እውነት ከዚህ ገበያ/ ቤትሀ
እንደ አይጠ መገጥ ፈረሶች ሲናቁ አህያ ከፍ ከፍ ተደ-
ረገኝ፤
ምነው ምነው የእኔ ጌታ!
የፈረሰን ቤት አህያ ወሰደኝ ።

ምስጢር

አንበሳ በጉልበቱ ሃይል ሁሉን እንደሚሰብር አፂ ምኒልክ ሁሉ-
ንም አልፈው ነገሱ ። ደግሞ ጡንቻው በጣም የጠነከረ ሰው ዘን-
ጉን ሲሰብቀው እንደሚያነቅጩው ምኒልክ የባላባቶቹን ምኞት
አከሸፋት ።

ከአሁንም በግንኛውም ረገድ ፈረስ እንደሚበልጥ የታወቀ ሲሆን ፈረሱን ትቶ አሁን ይታዩ ተሟሰ ግልበሰ ወግ እንዳይደለ፣ እንዲሁም ጨዋ ሳለ ሌላውን ግላቅ አይገባዎትም የግለት ምስጋናም ወቀሳም በቅኔው ተመስጥሮበታል።

304 መወድስ

ተከላ (መምህር፣ ዘጠገራ)

ጉባኤ ዕዲያት ኮነት ሥጋ አካልክ፤
እመ ዕዲያት ዘኢዮብ ሊቃውንት ንጉሥ ኬንያ
ዛቲ ሥጋክ እስመ ይእቲ ኒቅያ
ወምድረ ኒቅያ አካልክ ነያ፤
ተመቅሮ ማዕበለ ደም
እንተ ኢፈርሀ ልብክ ገብረ መርጻዊ ናትያ፤
ቅርብትሂ ለተመቅሮ ምድረ ቢታንያ
ኢየሩሳሌም እደ ዚእከ ማገደረ ሕግም ሐዋርያ፤
ወበበርእሱን ደመ እንዘ ይበክያ
ደናግለ ምትረት አጸብሂከ ገይህ መቃብር አሌለያ።

ትርጉም

የአካልህ ስጋ የትሎች መሰብሰቢያ ሆነች፤
የኢዮብ ትሎች የብልህ ንጉስ ሊቃውንት ቢሆኑ
ይህች ስጋህ ኒቅያ ናትና፤
አካልህም የኒቅያ ምድር ናትና፤
መቆረጥ/የደም ማእበልን
ልብህ ያልፈራ ዋናተኛ/ገብረ መርአዊ፤
የሀግም/ሀዋርያ ግደሪያ የሆነች ያንተ
እጅ ኢየሩሳሌም ለመቆረጥ/የቢታንያ ምድር ቅርብ ናት፤

በየራሳቸውም ደምን እያለቀሱ
የመቆረጥ ደናግል/ ጣቶችህ ወደ መቃብር ለመገስገስ
ግለጹ።

ምስጢር

ኒቅያ በ325 አ.ም. አርዮስን ለግወግዝ በርሙ ንጉስ ቆስ ጠንጢኖስ ትእዛዝ ለተጠሩ ሊቃውንት (ጳጳሳትና ኤጲስ ቆጶሳት) መሰብሰቢያ እንደሆነች የገብረ ክርስቶስ አካልም የሰጋ ደዌ ትሎችን አፈራች። ደግሞ የወንዝን ማእበል የዋናተኛ ልብ እንደማይፈራ የገብረ ክርስቶስም ልብ ደም ብቻ የሚያደርግ ደዌን አልተሰቀቀውም። ሀዋርያ የሰበከባት ኢየሩሳሌም ለቢታንያ ቅርብ እንደሆነች ሀግሙ ያደረገባት የገብረ ክርስቶስ እጅ ለመቆረጥ ሆነች።

ሴቶችም (እነመግደላዊት ግርያም) እያለቀሱ ወደ ክርስቶስ መቃብር በማለጻ እንደሄዱ የገብረ መርአዊ ጣቶች በደም ጠልቀው ወደመቃብር ወረዱ ግለት በቅኔው ተመስጥሮበታል።

305 መወድስ

ሚካኤል ሰዐር ምክረ አሕዛብ
እለ መከሩ ወገብሩ በርስትክ ኢትዮጵያ፤
ከመ ርስተ ባዕዳን ኮነት ርስተ ጴጥሮስ ሮምያ
ኢትኩን ለባዕዳን
ብሔረ አገግዚ ሀገርክ ነያ፤
እስመ ሰብአ ጽርእ ወአገጽኪያ
በልብስ ለባገዕ መጽኤ ወእንተ ውስጠሙ ሐራውያ።
አራምሂ እንተ ኢጸግበ ምርክ ጥቃሁ ሰርያ
ወኤፍራም ለደዌሁ በመጽሔተ አካዝ እንተ ርእያ
በኢየሩሳሌም መከሩ ወተመነዩ ገዋያ፤
እንዘ ርእስ አራም ደግሰቆ ወኤፍራም ሰግርያ።

ሚካኤል ! በርስትህ/ ኢትዮጵያ
 ያበሩና የመከሩ የአህዛብን ምክር ሻር !
 የኢፕሮስ ርስት/ ሮምያ የባለዶች ርስት እንደሆነች
 አገርህ የሆነች
 የአግአዝያን አገር ኢትዮጵያ ለባለዶች እንዳትሆን !
 የፅርእና የአንገሊያ ሰዎች
 ውስጣቸው እራያ ሲሆን በበጎች ልብስ (እንደ በግ ፀጉር
 ለስልሰው) መጥተዋልና ።
 የሶርያን ምርኮም ያልጠገበ አራምና
 ደዌውን በአካዝ መስታወት ያየ ኤፍሬም
 በኢየሩሳሌም መክረዋልና ገንዘቧንም ተመኝተዋልና !
 የአራም ራስ ደግሰቆ ሲሆንና ኤፍሬም ሰማርያ ሲሆን ።

ምስጢር

ጠላቶች ተሰብስበው በሌላው ላይ ሲመክሩ የሰማ ወዳጅ
 «እነእገሌን አወቅባቸው፡ ውስጣቸው ርኩስ ሲሆን ቅዱስ መሰለው
 መጥተዋል ። እገሌ፡ እገሌና እገሌ በሞኝነት ተታለው በእገሌና
 በእገሌ ርስቶቻቸውን እንደተነቀሉ አንተም ይህችን መላይ ርስትህን
 በእነዚህ አታላቶች ትገጠቃለህ» በማለት እንደ ሚያስጠነቅቀው
 ሁሉ ! ቅዱስ ሚካኤል ! ኢትዮጵያን በሰጋዊውም በመንፈሳዊውም
 ከማይመስሏት ጠላቶችዋ ጠብቅልን ምክራቸውንም ለውጠው
 ይላሉ ባለቅኔው ።

ኢፕሮስ በሮምያ የመሰረተው ባህል በሌሎች ባህል እንደተለ
 ወጠ የኢትዮጵያ መንፈሳዊ ባህል በማይመስሏት ሰዎች ባህል
 እንዳይለወጥ አድርገልን ። በጉዳዩ ችላ እንዳትልም ይሄውና ! የፅ
 ርእና የአንገሊያ ሰዎች ርኩስ ባህላቸውን በኢትዮጵያውያን ባህል
 ሸፍነው መጥተውልሃል ። በዚህም አይነት ተንኮል ከአሁን በፊት
 የአራምና የኤፍሬም ልጆች ኢየሩሳሌምን ለመውረር አቅደው ነበር
 በማለት ፀሎታዊና ጥቆማዊ ምስጢር በቅኔው ተመስጥሮበታል ።

ክክፍለ ጥራት (ዘንገር)

እምከዊነ ካህን ይጌይስ ከዊነ ናላዊ ፣
 ወንላ እንስሳ ትትበደር እምቤተ መቅደስ ዐባይ ።
 እስመ ቤተ መቅደስ ኮነት ቤተ ፈያታይ ፣
 ወበላዕላ ናሎት ኢሀለወ
 በላዕላ ካህናት ዘሀሎ እክይ ፣
 ትእምርተ ዝኒ ከመ ንርአይ
 በጎላ እንስሳ ሠረቀ ዘኢየዐርብ ፀሐይ ፣
 ወናሎት ተዛውዑ ምስላ ሐራ ልዑል ሰማይ ።
 ዓዲ እምቅድመ ዝንቱ እመካነ ናሎት ወመራዕይ
 ከመ ተጸውዑ ደምፀ እግረ ቃለ ዜና ሠናይ
 ወልደ እንበረም ለምስፍና ወለቅብዐ መንግሥት ወልደ
 ዕሤይ ።

ትርጉም

ካህን ከመሆን እረኛ መሆን ይሻላል ፣
 የእንስሶች በረትም ከታላቅ ቤተ መቅደስ ትመረጣለች።
 ቤተ መቅደስ የሸፍታ ቤት ሆናለችና ፣
 በካህናት ላይ ያለ
 ክፋትም በእረኞች ላይ የለምና ፣
 የዚህንም ምልክት እናይ ዘንድ
 የማይጠልቅ (የማይጨልም) ፀሀይ በእንስሳ በረት ወጣ ፣
 እረኞችም ከከፍተኛ ሰማይ ጌታ መላእክት ጋር አብረው
 ተጫወቱ ።

ዳግመኛም ከዚህ በፊት ከእረኞችና ከመንጎች ቦታ
 የእንበረም ልጅ (ሙሴ) ለመስፍንነት የእሴይም
 ልጅ (ዳዊት) ለመንግስት ቅባት እንደተጠሩ የመል
 ካም ወራ ኩቱ ተሰማ ።

«እናትና አባት ብዙ ይወልዳሉ፤ ሙያውንና ግብሩን አይተው አንዱን ይወዳሉ» እንዲሉ መወደድና መላቅ ከስራ መበጀት የተነሳ ነው። እረኞች ከብቶቻቸውን ከማስማራትና እርስ በርስ ከመጫወት በቀር ሌላ ተንኮል አለማሰባቸውን ለጊዜው በጫዋታም ቢጣሉ ወዲያውኑ መስማማታቸውን፣ ከቅንነታቸውም የተነሳ ክርስቶስ በእንስሶቻቸው በረት ሲወለድ እነርሱ ከመላክት ጋር ማመስገናቸውን በማመልከት ባለቅኔው ከካህንነት እረኝነት ከቤተ መቅደስ በረት ይሻላል ይላሉ።

ደግሞ ክርስቶስ ስለቤተ መቅደስ ሲናገር «ቤቴስ የፀሎት ቤት ነበር! እናንተ ግን የቀማኞችና የሌቦች ቦታ አደረጋችሁት» እንዳለ እውነት ሊነገርባትና ሊሰራባት የተመሰረተችው ቤተ መቅደስ ማታለያና መቀሰጫ ስትሆን የከብቶች በረት ግን የክርስቶስ መወለጃና የመላእክት ማመስገኛ መሆኗን ገልጠዋል።

ጥንቱንም ሙሴ ለመስፍንነት የአሴይ ልጅ ዳዊትም ለመንግስት የተመረጡት ከበጎችና ከእረኞች መካከል እንጂ ከቤተ መቅደስና ከካህናት መካከል አለመሆኑን ጠቅሰው ታላቁ ሊቅ ክፍለ የሀንስ በአስራ ሰባተኛው መቶ ክፍለ ዘመን የነበረውን የካህናትን ማህበራዊ ግንኙነት በቅኔያቸው ምስጢር አስረድተዋል።

307 መወደስ

ዘገባ (አለታ)

ቦ ሕስው ስመ ተጸውሶ፤
እስመ ቦ በባሕር ወላጁተ ማይ ዘትስመይ
እንዝ ኢትወልድ ማየ ጸሊመ ባሕርይ፤
ወእንዝ አሐዶ ኢይኳንን
ደክመ በጸዊረ ስም ማልኮስ ሀካይ፤

ወእንዝ በብርሃን ኢይትረኦይ
ሀለወ ቄሣር በተሰምዮ ብሩህ ፀሐይ።
ለድንግልስ ትርጓሜ ስማ በበንባቡ ዕሩይ፤
ለእመ ፈለገ ንሰምያ አምጣነ ወልዳ ዕንቁ ባሕርይ፤
ወለእመ ንብላ ኩልነ ገራህተ ሠሎስ ዐባይ
ክርዳድ ዘኢሀለዎ ፍሬሃ ፍሬ ሥርፍይ።

ትርጉም

የተዋሸ የተፀውኦ ስም አለ ፤
ባህርዩ የጠቀረ ውሃን ሳትወልድ
የውሃ እናት የምትባል በባህር አለችና፤
እንድም ሳይገዛ
ስምን በመሸከም ሰነፍ ማልኮስ ደክሟልና፤
በብርሃንም ሳይታይ
ብሩህ ፀሀይን በመባል ቄሳር ኖሯልና።
የድንግል ግን የሰሟ ትርጓሜ በየንባቡ ትክክል ነው፤
ወንዝ ብንላት ልጅዎ እንቆ ባህርይ (የእንቁ እንቁ) ነውና
ሁላችን የታላቅ ማክሰኞ እርሻ ብንላትም
ፍሬዎ እንክርዳድ የሌለው የሰንዴ ፍሬ ነውና።

ም ስ ጢ ር

ያለበቂ ሙያ የሚመሰገን ሰው መኖሩ የውሃ እናት በምትባለው በውሃ ውስጥ በምትኖር ተንቀሳቃሽ፣ የሰው ትርጓሜ ንጉስ በሆነ በአይሁድ ሊቀ ካህናት በቀያፋ አገልጋይ በማልኮስና በሮም ንጉስ በቄሳር ስሞች የተረዳ ነው። የቅድስት ማርያም የሰሟ አጠራር ግን በተግባራዊ ምሳሌ የተመሰረተ መሆኑ በወንዝነቷ እንቁን ወለደች። በእርሻነቷም የሰንዴ ፍሬን አስገኘች ማለት በቅኔው ምስጢር ተገልጧል።

308 ዕዝል ዕጣነ ሞገር

ዘድገቶ ግርቆስ

በደመ ሰብዓ ናሎት እንዝ እደኪ ሚሩይ
ሚካኤል ለክ ንጽሐ ባሕርይ፤
ከመ ትድምርተ ሆኔዕ ምስለ ዘማ ነፋዲተ ሕግ ብሉይ
ቅድስና ኤርምያስ ይሰመይ፤
ወዘሰበረ ሕዝቅያስ ነጋሚ መጻጹተ ወርቅ ጽሩይ
ምስለ ዘእግበረ ሰሎሞን ዕሩይ ።

አሠረ ንጉሥ

ለዘአለቡት ኅጥእ ንስሐ ወኢይትፈወስ ድውይ፤
ለነዳይኒ እምዮም ሳኒታ ዘኢይጌይሶ ሲሳይ
እንዝ ያውዕዮ ፍቅረ ንዋይ
እንበለ ዘተፈትነ ሞት ሥራዮ ሰማይ
ለሠለስቱ አልበሙ ሥራይ ።

ትርጉም

በሰባ እረኞች ደም እጅህ ያለለ (የጠለቀ) ሲሆን
ሚካኤል! የባህርይ ንፅህና አለህ፤
ከብሉይ ህግ ገፈ ዘማ ጋር የሆሰእ ግንኝት
የኤርምያስ ቅድስና እንደሚባል ሁሉ፤
የጥሩ ወርቅ መዝጊያዎችን የሰበረ ንጉስ ህዝቅያስም
ከአሰራው ከሰሎሞን ጋር ትክክል እንደሆነ ።

አሰረ ንጉስ

ፀፀት ለሌለው ሀጢአተኛና ለማይፈወስ በሽተኛ፤
የገንዘብ ፍቅር እያቃጠለው ከዛሬ ነገም
ምግብ ለማይሻለው ችግረኛ

ከተፈተነ ሞት የሰማይ መድሀኒት በቀር
ለሶስቱ ሌላ መድሀኒት የላቸውም ።

ምስጢር

አንዳንድ ሰው ከቶ ሳለ መልካም ሰሪ መስሎ ይኖራል ። እን
ዲሁም ቅዱስ ሚካኤል በእነሰናክሬም ዘንድ ነፍሰ ገዳይ ሲሆን
ከእዳው ንፁህ ሆኖ በቅዱስነት ይመሰገናል ። ነቢይ ሆሴእም
በትንቢታዊ ምሳሌ ከዘማ ጋር መገናኘቱ እንደ ነቢይ ኤርምያስ
ቅድስና እንጂ እንደ ዘማዊ ግንኝት አልሆነበትም ። የእስራኤል
ንጉስ ህዝቅያስም የእስራኤል ንጉስ ሰሎሞን ያሰራው ቤተ መቅ
ደስ መዝጊያዎች የተለበጡበትን ወርቅ ልም (ቀርፎ) ለአሶር ንጉስ
ሰናክሬም ቢገብር ይህ አድራጎት ከአሰራው ከሰሎሞን አድራጎት
አላነሰበትም ማለት በቅኔው ተመስጥሯል ።

ከዚህም ሌላ መድሀኒት የማያሸለው በሽተኛ ከሞት በቀር
ሌላ የሚፈውሰው እንደሌለ፤ እየሰራ ሁልጊዜ ለሚችገር ሰውም
ከሞት በቀር ችግሩን የሚያቃልልለት የለም ይላሉ ባለቅኔው ።

309 መወድስ

ዘተከል ሃይግናት ነጦ

አሐዶ ዕለተ እምተፈጸምነ
ለፍጥረትክ አምላክ ለእመ አምላክ ትራስዮ፤
ወትእምርተ ዝኒ ነገር ሰባ ለነጥበ ማይ ቀነዮ
ኤልያስ ዘፍዳ ሰበት ለኤልሣዕ ፈደዮ
ለፍጥረተ ዚኢክ ተሐየዮ፤
እስመ ለፍጥረትክ ዕዕ በእሳተ ረኃብ አውዕዮ፤
ዳዊትሂ ዘተሠርገው መንግሥተ ሳኦል ሎግዮ
ግፍዕ ሳኦል ተዘከረ ወጸገዐ በኦርዮ፤
ሚካኤልኒ ርኅሩኅ ዘጽጋበ ምሕረት ከረዮ
ለሙሴ ኢተራጎርኅ እንዝ ውስተ መሬት ይወደዮ ።

አምላክ ፣ ፍጥረትህን አምላክ
ብታደርገው እንድ ቀን በተፈፀምን (ባለቅን) ነበር ።
ለዚህም ነገር ምልክት የውሃን ጠብታ በገዛ ጊዜ
የመጠምጠሚያውን ክፍያ ለኤልሳእ የከፈለው ኤልያስ
ፍጥረትህን ቸል አለው ፤
ፍጥረትህ/ እንጨትን በእሳት/ ራብ አቃጥሎታልና ፤
የሳኦል መንግስት/ በፍታን የተሸለመ ዳዊትም
የሳኦል ግፍን አስቧልና በአርዮም ጠንቷልና ፤
ምህረት/ ጥጋብ ያቀናጣው ርህራሄ ሚካኤልም
በመሬት ውስጥ ሲጨምረው ለሙሴ አልራራምና ።

ም ስ ጢ ር

«የጠገብ ለተራብ ፣ የለበሰ ለታሪዝ እያዘኑም» እንደተባለው
ሁሉ ኤልያስ እንጨትን በእሳት እንደማቃጠል ፍጥረቱን ሁሉ
(እስራኤልን) በራብ አንገበገበው ። ነጭ ሀርንም እንደመልበሰ የሳ
ኦልን መንግስት የያዘ ዳዊት ሳኦል የሰራበትን ግፍ አልረሳም ፤
አገልጋዩ የሆነ አርዮንም ሚስቱን በደፈራት ላይ (የአርዮን ሚስት
መድፈሩ አንሶት) አስገደለው ።

መልአክ ሚካኤል ስንኳ ወርቅን እንደመቅበር ሙሴን ከእነ
ነፍሱ (በሀይወቱ) ሲቀብረው አላዘነለትም ። ስለዚህ በባለቅኔው
ግምት ፍጡር ለአንድ ቀን እንኳን የአምላክነትን ስልጣን ቢያገኝ
እንደፈጣሪው ሊታገስ አይችልም ነበር ግለት ነው ።

ታ ሪ ክ

መልአኩ ቅዱስ ሚካኤል በናባው ተራራ ሙሴን በሀይወቱ
ቀብሮታል ፤ ይህም የተደረገበት ምክንያት እስራኤል ሙሴን በጣም
ስለሚወዱትና ስለሚያከብሩት መቃብሩን እንዳያመልኩት ለመሰ
ወር ነው ይባላል (ዘዳግ. 34 ፣ 1—8) ።

310 ዘአምላኪያ

ደመና የሐንሰ አድያመ የርዳናስ ዶዶ ፤
ወሰበክ ለወይነ ዕብራሰዲ ንስሐ በረደ ፤
አምጣን በማይ ያጠምቅ አዝርዕተ ገራህት ውሉደ ።

ትርጉም

ደመና/ የሀንስ የየርዳናስን አውራጃ ዞረ ፤
ለእብራሰዲ ወይንም ንስህ/ በረድን ሰበክ ፤
የእርሻ ዘርች/ ለጆችን በውሃ ያጠምቃልና ።

ም ስ ጢ ር

የዘካርያስ ልጅ የሀንስ የየርዳናስን አውራጃ እየዞረ ህዝቡን
በውሃ ያጠምቅ እንደነበረ ፣ የከረምት ደመና የእህል ዘርችን በገ
ናብ ውሃ ሊያበቅል ውሃን ከውቅያኖስ ጠልቆ ወደሰማይ ወጣ ግለት
በቅኔው ተመስጥሯል ።

311 ሥላሴ

ዘደገፉ ግርብ

መጠንክ ገብረ ሕይወት
ዘመደ መልአክት ተሰምዮትክ ፤
ምስለ ጻድቃነ ምድርሰ ከመ ኢትኩን ዘመደ
ሕርመተ መብልዕ ረሰይክ ባዕደ ፤
ውስተ ምኔተ ገድል ይፈጽም አኮነ ቀናና ፍጹማን ከቡደ
በበእልፍ እልፈ እመ ሰገደ
ለመብልዕ ምድራዊ ዘኢተዋረደ
ኢረከብነ እምጻድቃን አሐደ ።

ትርጉም

ገብረ ሀይወት! የመላእክት
ዘመድ መባልሀ ልክሀ ነው ፡
ከምድር ዓድቃን ጋር ግን ዘመድን እንዳትሆን
የመብል ትውታን (መብልን መተው) ባለድን አደረግሀ ፡
በገድል ገዳም ውስጥ የከበደ የፍፁሞች ቀናናን ይፈፅም
ዘንድ
እልፍ ጊዜ እልፍን ቢሰግድ
ለምድር መብል ያልተዋረደ (ዓድቅ)
ከዓድቃን አንድ እንኳን አላገኘንምና ።

ምስጢር

አንድ ሰው ዝምድናውን ቆጥሮ የትውልድ አረጉን መዞ ለተ
ወላጁ ሲያስረዳ ተወላጁ « ዝምድናችን እውነት ነው ፤ እንደ አንተ
ዘርዘር ዝምድናችንን ያስረዳኝ የለም » ይለዋል ። በአንፃሩም ገብረ
መንፈስ ቅዱስ በተፈጥሯቸው ሰው ሲሆኑ በግብራቸው እንደ መል
አክ ሆኑ ፤ ከሰው ወገን ዓድቃንም ቢሆኑ በእህልና ውሃ ያልኖረ
የለም ። አቡነ ገብረ መንፈስ ቅዱስ ግን በፅኑ ተጋድሎ ሲኖሩ የእ
ህልና ውሃ ክጃሎት (ፍላጎት) ጠፍቶላቸው ፤ አምላካቸውን ማመስገ
ንን ብቻ እንደ እህልና ውሃ ተመግበው ኖሩ ስለሚባል መልአክ
መባል ይገባቸዋል ግለት በቅኔው ተመስጥሯል ።

312 ዘይእዜ

በንባብ ይትበወቅ ገጸ ሕሳዌ ፤
እርመ እመ ይቤ እስግድ ለሕፃን ድንግል ሰገዶ
ሄሮድስ ጻድቀ አፍአ
በቀቲለ እሉ ሕፃናት ተግሀዶ ።
ወኦመ ረበናት ገብሩ መጽሐፈ ሙሴ ዘኢፈቀዶ

ፍትሐ ሞተ ብእሲት ቀር ለእመ ወረደ
በገሢህ ዕፀው ዳንኤል ሐሰተ ረበናት አንደደ ።
ፍትሐ ሞተ ብእሲት ቀር ለእመ ወረደ

ትርጉም

የውሸት ፊት በንግግር ይታወቃል ፤
ለድንግል ሀፃን ስግደትን እስግዳለሁ ቢል
የውጭ እውነተኛ ሄሮድስ
እነዚህን ሀፃናት በመግደል ተገልጧልና ።
መምህሮችም የሙሴ መፅሀፍ ያልፈቀደውን ባደረጉ ጊዜ
የሴት ሞት ፍርድ / ብርድ ቢወርድ
ዳንኤል እንጨቶችን በመፈለግ የመምህሮችን አሰት
አነደደ ።
የሴት ሞት ፍርድ / ብርድ ቢወርድ

ምስጢር

« ተከናንቦ ቢተኙ ገልጦ የሚያይ አምላክ አለ » እንዲሉ
አንድ የተከናነበ ሰው ከንንቡ ሲገለጥ ፊቱ እንደሚታይ ፤ የውሸ
ታም ነገርም በእውነት መሳይ ቃል ቢሸፈን በፍፃሜው ይገለጣል።
በመሆኑም አካል በልብስ እንደሚሸፈን ፤ « እስግድለታለሁ » በግ
ለት የማርያም ሀፃን (ክርስቶስ) ግድያን የደበቀ ሄሮድስ « አሳድ
ጋችዋለሁ » ብሎ የሰበሰባቸውን ሀፃናት በመግደሉ ተንኮላኛነቱ
ታወቀበት ።

እንዲሁም ብርድ በሆነ ጊዜ እንጨቶችን በእሳት አንድዶ እን
ደመዋቅ የዝሙት ስራቸውን በሶስና ሊፈፅሙ አስበው ባይላካ
ቸው ፤ ከነውር የነፃቸውን ሶስናን በነውረኛ ስም የሞት ፍርድ ያስ
ፈረዱባት ረበናት (መምህራን አይሁድ) ተንኮል በዳንኤል ጥበብ
ተከሰተ ግለት በቅኔው ተመስጥሮበታል ።